

בתי המשפט

פ 001901/04		בית משפט השלום רחובות
תאריך: 15/02/2007		בפני כבוד השופט ירון לוי

בעניין: מדינת ישראל – פרקליטות מחוז מרכז
על ידי ב"כ עו"ד שרון משעל
המאשימה

נ ג ד

1. מיכאל אילנטנוב
2. אלברט אילנטנוב
- על ידי ב"כ עו"ד עליזה לוי
3. לוי לאוניד קוסייב – (בוטל כתב האישום)

הנאשמים

הכרעת - דין

מבוא

1. בתקופה הרלבנטית לכתב האישום שימש הנאשם 1 (להלן: "הנאשם") כמנהל חנות, אטליז, ברחובות (להלן: "החנות") והנאשם 2 שימש כמנהל העבודה בחנות. ניסן צדיקוב (להלן: "ניסן" או "המתלונן") שימש כנאמן כשרות בחנות.
2. ביום 31/05/2002, עסק ניסן בטחינת בשר, באמצעות מכונת טחינת בשר (להלן: "המכונה") המצויה בחנות. במהלך הטחינה, עטה ניסן על כף ידו הימנית כפפת גומי. בשלב מסויים, נתפסה הכפפה בחילוון החיתוך המסתובב, המצוי בלוע המכונה, ונמשכו אחריה אצבעות ידו הימנית של ניסן. כתוצאה מכך, נקטעו ארבע אצבעות ידו הימנית של ניסן.
3. ניסן הובהל לבית החולים. בשלב מסויים, הובאו לבית החולים אצבעותיו הקטועות של ניסן, שחולצו מהמכונה, אך כבר לא ניתן היה לחברן חזרה לכף ידו.
3. במוקד הכרעת הדין, האחריות לחבלה שנגרמה לניסן.

-

-

נאשם 3

4. במקור, ביחד עם שני הנאשמים, הואשם אף נאשם 3 – לוי קוסייב, ששימש, ביחד עם אחרים, משגיח כשרות מטעם המועצה הדתית ברחובות. לאחר סיום פרשת ההגנה, חזרה בה התביעה, בהסכמת הנאשם 3, מכתב האישום נגדו. בהתאם להוראת סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982 (להלן: "החסד"פ"), הורה בית המשפט על ביטול כתב האישום נגד הנאשם 3 (פרוטוקול עמוד 310, שורות 23-6). לפיכך, מתייחסת הכרעת הדין לנאשמים 1 ו-2 בלבד.

כתב האישום

5. על פי הנתען בכתב האישום, ביום 31/05/2002, כחמישה ימים לאחר שהחל לעבוד כנאמן כשרות בחנות, עסק ניסן, בטחינת בשר, באמצעות המכונה, מבלי שעבר הדרכה מתאימה לגבי השימוש במכונה. על פי הטענה, הכפפה, שעטה ניסן על ידו, היתה גדולה ממידת כף ידו.

במהלך הטחינה, נעזר ניסן במקל העשוי מפלסטיק, המכונה דחפן (להלן: "הדחפן"), על-מנת לדחוף את הבשר לתוך המכונה. בהמשך, ניער ניסן את הכפפה, כדי ששאריות הבשר שנדבקו אליה, ינשרו לתוך המכונה. בשלב זה, נתפסה הכפפה במכונה, לתוך חילזון החיתוך המסתובב – שלא היה מגודר כדי להבטיח את ביטחון העבודה – ונמשכו אחריה אצבעות ידו הימנית. ניסן ניסה לקרוע את כפפת הגומי, אך נכשל. כתוצאה מכך, נקטעו ארבע אצבעות ידו הימנית (להלן: "התאונה").

6. על יסוד העובדות המתוארות, מיוחסות לנאשמים העבירות הבאות:

א. גרימת חבלה ברשלנות – עבירה לפי סעיף 341 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

ב. הפרת פקודת הבטיחות בעבודה – עבירה לפי סעיף 37(4) לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל – 1970 (להלן: "פקודת הבטיחות").

ג. הפרת תקנות הבטיחות בעבודה – עבירה בניגוד לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט – 1999 (להלן: "התקנות"), כדלקמן:

נאשם 1 – בניגוד לתקנות 3 + 7 + 6 + 10(א) + ב + 15;

נאשם 2 – בניגוד לתקנות 10(א) + (ב) + 15.

7. ואלה פרטי הרשלנות המיוחסים לנאשם 1:

- א. לא דאג לגדר לבטח את המכונה.
ב. לא דאג להדריך את ניסן בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם.

- ג. לא דאג למסור לניסן תמצית מידע בכתב בדבר הסיכונים הקיימים במקום העבודה, ולא ניהל פנקס הדרכה.
- ד. לא התריע בפני ניסן, לאחר שידע כי הוא עובד ללא מכסה בטיחות (להלן: "מגן") למכונה.
- ה. לא דאג לספק לניסן כפפת גומי המתאימה למידתו.
- ו. לא דאג להתקין בקרבת המכונה שילוט המורה על הרכבת מגן, בעת הטחינה במכונה.
- ז. איפשר קיומו של קיר שניצב מאחורי המכונה, שמיקומו יצר צפיפות באזור המעבר, וכן תנאים לא נוחים ומסוכנים לעבודה על המכונה.
- ח. לא נקט אמצעי זהירות הולם אחר בכדי למנוע את הפגיעה.
- ט. לא פיקח בעצמו על הבטיחות העבודה בחנות.
- י. לא נהג כפי שמעביד מן היישוב היה נוהג במקומו, בנסיבות העניין.

8. ואלה פרטי הרשלנות המיוחסים לנאשם 2:

- א. לא דאג להדריך את ניסן בדבר תפעול המכונה.
- ב. לא דאג להדריך את ניסן בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם.
- ג. לא דאג לוודא כי ניסן טוחן כשמורכב מגן על המכונה.
- ד. לא פעל כפי שמנהל עבודה מן היישוב היה פועל בנסיבות העניין.

המחלוקת

9. חזית המחלוקת רחבה ומשתרעת הן על המישור העובדתי והן על המישור המשפטי. מבחינה עובדתית, כפרו הנאשמים בכל ראשי הרשלנות המיוחסים להם.

לטענת הנאשמים, בזמן התאונה, המכונה היתה מגודרת במגן; ניסן עטה על ידו כפפה מתאימה לגודל כף ידו; הנאשמים הדריכו את ניסן בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם; בקרבת המכונה הותקן שלט מתאים; סביבת העבודה היתה בטוחה ולא צפופה.

מבחינה משפטית, טענו הנאשמים כי לא חבו חובת זהירות, כלשהי כלפי ניסן, וכי לא קיים קשר סיבתי בין הרשלנות הנטענת לבין החבלה לניסן; לחילופין נותק הקשר הסיבתי, לאור רשלנות ניסן, שלטענת הנאשמים, הכניס ידו ללוע המכונה.

הראיות – כללי

10. ניסן

כללי:

ניסן, כבן 18 וחצי במועד האירוע, העיד כי החל לעבוד בחנות כנאמן כשרות, לאחר שסיים בהצטיינות את לימודיו כסופר סת"ם. לדברי ניסן, ביקש מנוחה מהכתיבה הממושכת, שתאפשר לו לעסוק במקביל בסוגיות דתיות (פרוטוקול, עמוד 15, שורות 3-16).

הליך הקבלה לעבודה

לדברי ניסן, מילא טופס מועמדות למשרת נאמן כשרות (ת/1), ולאחר שהציג שתי המלצות מרבנים, אישר הרב רובין – הממונה על הכשרות ויו"ר הרבנות – את העסקתו. ניסן נשלח לנאשם 3, שהפנה אותו לעבוד בחנות (פרוטוקול, עמוד 14, שורות 17-18; עמוד 15, שורות 6-1).

אופן התרחשות התאונה

ניסן העיד כי התבקש, על ידי נאשם 2, לטחון את הבשר פעמיים, וכתוצאה מכך, הפך הבשר צמיגי ונדבק לכפפה, שהייתה, גדולה ממידת כף ידו, ובמהלך נסיון ניסן להשיל את שאריות הבשר, נתפסה הכפפה בלוע המכונה, וידו נשאבה לתוך לוע המכונה (פרוטוקול, עמוד 20, שורות 29-31; עמוד 21 שורות 1-12; עמוד 57, שורות 5-2).

ניסן סיפר כי במהלך התאונה לא איבד עשתונותו, הוציא ידו מהמכונה והזדעזע לראות כי 4 מאצבעותיו נקטעו וכי דמו ניתז לכל עבר (ראו: תעודה רפואית בית-החולים קפלן מיום 31/05/2002 - ת/23). לדברי ניסן, ציין כי בעקבות פציעתו אושפז בבית החולים למשך כשבועיים (פרוטוקול, עמוד 23, שורות 19-25).

תוצאות התאונה

לדברי ניסן, מיום התאונה חרב עליו עולמו והוא הפך מאדם חרוץ ותלמיד שנון, לשבר כלי, שכל זמנו מוקדש לטיפולים פסיכולוגיים, פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק, ועד היום הוא חווה סיוטים וזיכרונות קשים מהתאונה (פרוטוקול, עמוד 21, שורות 13-20).

ניסן תיאר את הנזק שנגרם לו: הזרת – האצבע היחידה שנותרה – נשברה ב- 5 מקומות שונים; הקמיצה, אמנם נותרה מחוברת לשורש כף היד, אך הוא אינו מסוגל להניעה; האמה, האצבע והאגודל אינן עוד, וכל ידו הימנית אינה מתפקדת משום שכל גידי היד נגדעו (פרוטוקול, עמוד 23, שורות 5-2).

איתמר

11. איתמר אפרתי (להלן: "איתמר") העיד, כי בין החודשים אפריל-מאי 2002 עבד כנאמן כשרות בחנות. העבודה כללה קבלת סחורה, טחינת בשר, והשגחה על הכשרות בחנות (פרוטוקול, עמוד 126, שורות 17-21). ביום 27/5/2002 יצא איתמר לחופשה בת שבוע

וחצי, לרגל נישואיו, ובפרק זמן זה החליפו ניסן בחנות כנאמן כשרות (פרוטוקול, עמוד 129, שורות 19-22).

12. בנוסף, העידו מטעם התביעה אמנון צדיקוב – אביו של ניסן (להלן: "האב"), פאולינה גיישיס – מפקחת עבודה בכירה במשרד העבודה (להלן: "המפקחת"), משה הילל – מכר של האב (להלן: "משה") וחוקרי המשטרה זאב היישריק ורמי אלבו.

13. מטעם ההגנה העידו, בין היתר, הנאשמים, עד מומחה פרופ' ירינצקי, אנדריי לוריא – עובד בחנות, שמיל בכר – נהג האמבולנס שפינה את ניסן, חברי אהרון – חשמלאי, יוסי בן שושן וסמיון גולובוביץ' – לקוחות בחנות, אליהו גבאי – נאמן כשרות שעבד בעבר בחנות, וכבוד הרב שמחה הכהן קוק – רבה הראשי של העיר רחובות.

כבוד הרב קוק

14. כבוד הרב קוק, רבה הראשי של העיר רחובות, מזה כ-30 שנה, זומן כעד הגנה מטעם הנאשם 3 (להלן: "הרב").

הרב הסביר את מבנה ואופן העסקת משגיחי כשרות ונאמני כשרות, את ההבדל ביניהם, ואת הרקע לכך.

לדברי הרב, הרבנות אינה כופה מכירת בשר כשר. מבחינת הכשרות בעייתית במיוחד מכירת בשר טחון, הן משום סכנות הפגיעה בכשרות במהלך הטחינה, ובמיוחד שלאחר הטחינה לא ניתן לדעת מאיזה נתח מקורו של הבשר הטחון.

מכירת בשר טחון היא אינטרס כלכלי מובהק של בעל האיטליז, והרצון בקבלת חותמת כשרות של הרבנות הוא של בעל העסק.

בעבר סיפקה הרבנות לבעלי העסק עובדים שתפקידם היה לספק את ההכשר. שכרם של עובדים אלה כמו גם תנאי עבודתם נקבעו ושולמו ישירות על ידי בעל העסק.

מצב זה גרם לקונפליקט חריף של עובדי הכשרות, בין חובתם להקפיד על דרישות הכשרות ההלכתיות – המחייב לעיתים עימות עם המעביד – לבין חובתם לציית להוראות המעביד ותלותם המובנת, במעביד לצורך קביעת שכרם, זכויותיהם האחרות, ותנאי עבודתם.

בשל בעייתיות המתוארת היתה תקופה שהרבנות ביטלה את הפיקוח על טחינת בשר באיטליזים, ובעלי האיטליזים פנו לרבנות וביקשו להשיב את הפיקוח בטענה שזו גזירה שאינם יכולים לעמוד בה. עמדת הרבנות היתה כי המדינה אינה צריכה לממן טחינת בשר שהיא אינטרס כלכלי של בעלי העסק, ואם הם מעוניינים בכך, עליהם לשלם בגין השירות.

בעקבות דו"ח שלילי של מבקרת המדינה, ובכדי להימנע מהקונפליקט, ובמיוחד מתלות עובד הכשרות במעביד, הוחלט בעיר רחובות ששכרם של עובדי הכשרות ישולם על ידי

חברת כוח אדם, שתקבע אף תנאי העסקתם האחרים. חברת כוח האדם, תקבל את הכספים לצורך זה מהמעביד.

מאחר שחלק מהעסקים אינם נזקקים לעובד כשרות משך כל שעות פעילות העסק, אלא משך מספר שעות ביום, ישנה אבחנה בין נאמן כשרות לבין משגיח כשרות.

נאמן הכשרות, העובד מספר שעות ביום בלבד, כפוף לבעל העסק. בעל העסק יכול להטיל על נאמן הכשרות גם מטלות נוספות לביצוע, בנוסף לטחינת הבשר. עם זאת, ככל שהדברים אמורים בכללי הכשרות, כפוף נאמן הכשרות לכללי ההלכה. בראש מערכת זו האחראית על חלוקת ההנחיות המתאימות, עמד בתקופה הרלוונטית, ראש מחלקת הכשרות במועצה המקומית, הרב רובין.

עם זאת, נאמן הכשרות מקבל שכרו מבעל העסק באמצעות חברת כוח האדם.

משגיח הכשרות, הוא עובד המועצה המקומית לכל דבר וענין וכפוף הן מבחינת כללי ההלכה והן מבחינה אדמיניסטרטיבית למועצה המקומית שממנה הוא מקבל את שכרו. ניסן היה נאמן כשרות.

תפקידו של משגיח הכשרות, בין היתר, לפקח, ככל שהדבר אמור בכללי הכשרות ההלכתיים, על נאמן הכשרות. לצורך זה עורך משגיח הכשרות ביקורות בתדירות גבוהה בבתי העסק שבהם מועסקים נאמני הכשרות. לעיתים הועסקו משגיחי הכשרות בתפקיד מנקר בבתי העסק, כחלק מתפקידם. בגין פעילות זו לא שולם להם שכר על ידי בעלי העסק.

להלן, יידונו, פרטי המחלוקת כסדרם.

העדר גידור לבטח במכונה

15. המדובר במכונה שמופעלת על ידי מפסק חשמלי המצוי על גוף המכונה, בחלקה החזיתי של המכונה מורכב מנגנון לטחינת בשר הכולל גוף המנגנון ובתוכו חילוון לטחינת הבשר. החילוון מתחבר לציר המנוע ומתחיל להסתובב מיד עם הפעלת המנוע (ראו תיאור המכונה בדו"ח חקירת תאונה – ת/10)

בחלקה העליון של המכונה פתח הזנה בקוטר 13 ס"מ (פרוטוקול, עמוד 90, שורה 4, ותמונה ת/2 ד).

16. מדו"ח (ת/10) חקירת תאונת עבודה של המפקחת, ומעדותה עולה כי סיבת התאונה היא: **"אי גידור לבטח של מכונת הבר... לו היה קיים מגן קבוע עם פתח קטן או מגן משולב התאונה הייתה נמנעת"** (ראו: ת/10 פרק מסקנות).

17. בעדותה הסבירה המפקחת שקיימות שתי דרישות מצטברות שיש בהן כדי להפוך את המגן לבטיחותי, כדלקמן:

א. קוטר פתח ההזנה לא יעלה על **50 מ"מ**, על מנת למנוע החדרת יד לפתח ההזנה של המכונה.

ב. המרחק בין פתח ההזנה לחילזון לא יפחת מ-**130 מ"מ**, על מנת למנוע החדרת יד אדם, אפילו בעל אצבעות ארוכות לתוך החילזון (פרוטוקול, עמוד 77, שורות 8-12; עמוד 79, שורות 1-2; עמוד 80, שורות 12-13).

18. על יסוד ממצאיה אלה, ביום 6/8/2002, הוציאה המפקחת, מכוח סמכותה לפי סעיף 6 (א) לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954, צו בטיחות (ת/11) האוסר על שימוש והפעלת המכונה עד אשר יגודר הפתח העליון של המכונה במגן שקוטר פתח ההזנה שלו 50 מ"מ ושהמרחק בין פתח ההזנה לחילזון לא יפחת מ-130 מ"מ (להלן: **"מגן בטיחותי"**).

המפקחת העידה כי ההבדל בין קוטר פתח הזנה של מגן בן 68 מ"מ – קוטר המגן בפועל – לבין 50 מ"מ - הקוטר הבטיחותי הנדרש – הוא לדבריה: **"הבדל עצום, כי ב-50 מ"מ אי אפשר להכניס את היד, עובדה היא כשאני באתי לבדוק המגן החדש והקוטר היה פחות מ-50 מ"מ לא הצלחתי להכניס את היד"** (פרוטוקול, עמוד 85, שורות 29-30).

בביקורה בחנות, בחודש אוקטובר 2002, נוכחה המפקחת לדעת כי במכונה הותקן מגן בטיחותי, ולפיכך בוטל צו הבטיחות (פרוטוקול, עמוד 79, שורות 7-12).

19. אין חולק שבמועד התאונה לא היה בנמצא בחנות, וממילא לא הותקן על המכונה, מגן בטיחותי, כהגדרתו לעיל.

עוד אין חולק, כי במגן שהוצג בפני המפקחת בביקורה בחנות ביום 6/8/2002, קוטר פתח ההזנה של המגן היה **68 מ"מ**, והמרחק בין פתח ההזנה לחילזון היה **90 מ"מ** (להלן: **"המגן בפועל"**) (פרוטוקול, עמוד 85, שורות 16-24; עמוד 86, שורות 3-5).

המכונה הובאה לבית המשפט. מקוטר פתח ההזנה (80 מ"מ) של המכונה (130 מ"מ) עולה כי ניתן בקלות להכניס את היד לתוך פתח ההזנה ולהגיע לסכין החיתוך (החילזון).

המגן בפועל הותקן על המכונה. המפקחת הדגימה כיצד, גם כאשר המגן מותקן, ניתן, ללא קושי, להכניס את היד לתוך לוע המכונה ולגעת בסכין החיתוך (החילזון) (פרוטוקול, עמוד 86, שורות 4-9).

20. מטעם הנאשמים הוגשה חוות דעת מומחה, פרופ' אמריטוס ישעיהו ירניצקי (להלן: "המומחה"), מומחה להנדסת מכונות העוסק לדבריו בתכנון ובבניית מכונות למיניהן (נ/16).

המומחה הסכים כי "האמצעים העיקריים למניעת פגיעה באנשים במקומות מסוכנות הם מגנים, גידורים והתקני בטיחות". לדברי המומחה: "המגן והגידור הם צורות מיגון שחייבים לתת מענה גם כאשר כל האמצעים הבטיחותיים האחרים כושלים. אין לבסס את מיגון המכונות רק על התמחות על נסיון והרגלי עבודה נכונים למרות שאלה עשויים להקטין את האפשרות של פעולה מסוכנת ועל ידי כך למנוע תאונה".

בהתייחסו לדרישת המחקר כי המכונה תגודר לבטח, הסביר המומחה, כי הכוונה היא "שהגידור (המגן), יעמוד כחייץ ממשי בין החלקים המסוכנים לבין העובדים המפעילים את המכונה או אנשים הנמצאים ליד המכונה", משמעות המונח לבטח היא "שגם עובד רשן ביותר או מפוזר או לא מרוכז וגם עובד חרוץ ומסור העושה בשגה פעולה מסוכנת לא ייפגעו על ידי החלקים המסוכנים".

המומחה הסכים עם הפרמטרים שציינה המפקחת כי קוטר פתח ההזנה לא יעלה על 50 מ"מ והמרחק בין פתח ההזנה לחילזון לא יפחת מ-130 מ"מ.

המומחה סבר כי אף המגן הבטיחותי שהציעה המפקחת אינו בטיחותי דיו, שכן ניתן להסירו בהניף יד. לדעת המומחה, הפתרון הבטיחותי הראוי ימצא באחת משתי דרכים:

- (1) ריתוך צוואר. אם כי יכביד על ניקוי המכונה.
- (2) מערכת חשמלית שתבטיח אפשרות הפעלת המכונה רק כאשר רכיב הבטיחות מורכב על גבי המכונה.

ביתר חלקי חוות דעתו חיווה המומחה דעתו בשאלות משפטיות, ביחס לגורמים שעליהם יש להטיל לפי דעתו, את האחריות להתרחשות התאונה (פרק המסקנות ב-נ/16). מטבע הדברים, לא מצאתי להרחיב בענין זה.

21. בחקירתו הנגדית לתובעת הסכים המומחה שאף אם המגן בפועל היה מותקן על המכונה, הוא אינו בטיחותי, מכיוון שאינו עומד בדרישות הקוטר והמרחק (פרוטוקול, עמוד 217, שורות 25-26).

המומחה הסכים כי המכונה כפי שהופעלה בחנות, לא היתה בטיחותית, וסבר כי הראיה לכך היא שנקטעו אצבעותיו של ניסן (פרוטוקול, עמוד 217, שורות 28-31, ועמוד 218, שורות 1-4).

המומחה סבר כי אף אם המגן בפועל היה מותקן על המכונה, הסבירות להכנסת הידיים קטנה יותר מהעדר מגן. עם זאת, לדברי המומחה: "המשפך הוא גדול ובטעות אפשר להכניס את הידיים" (פרוטוקול, עמוד 218, שורות 11-13). לדבריו: "מכונה תקנית היא כזאת שלא ניתן להכניס יד בגודל כלשהו אליה... גם כל הסידור הזה של קוטר קטן יותר הוא לא מספיק בטיחותי" (פרוטוקול, עמוד 218, שורות 16-19). בהמשך ציין המומחה:

“בלי מגן המכונה עצמה קוראת להכניס את הידיים” (פרוטוקול, עמוד 220, שורות 17-18), וכי בהעדר מגן על המעביד **“להגיד לפועל שיפסיק לעבוד כי הוא מסכן את עצמו”** (פרוטוקול, עמוד 220, שורה 25). עוד ציין המומחה כי על המעסיק לדעת על קיומה של סכנה **“אם הוא יודע שאפשר להכניס ידיים הוא צריך לדעת שיש סכנה”** (פרוטוקול, עמוד 220, שורות 27-28). המומחה סבר כי המגן הבטיחותי היחיד הוא **“מגן קבוע שלא ניתן להסרה ו... שלא ניתן להפעיל את המכונה בלעדיו”** (פרוטוקול, עמוד 221, שורות 14-16). המומחה הסביר כי מגן שניתן להסרה אינו בטיחותי דיו משום שלעולם לא ניתן יהיה לדעת האם הנזק נגרם כתוצאה מהסרת המגן, או דחיפת הידיים בכוח ללא המכונה (פרוטוקול, עמוד 221, שורות 20-21).

22. בשים לב לעדות המומחה – שיש ליתן לה משקל מיוחד דווקא משום היותו מומחה מטעם ההגנה – מתעמעמת במידה לא מבוטלת חשיבותה של השאלה העובדתית - שהצדדים השקיעו מאמצעים רבים בהוכחתה – בדבר קיומו או העדרו של מגן על המכונה בזמן התאונה. שכן, אף לדעת מומחה ההגנה, המגן בפועל - גם אם היה מותקן על המכונה בזמן התאונה - לא היה בטיחותי דיו, ולא היה בו כדי למנוע התרחשות התאונה, ממש כפי שגרסה המפקחת מטעם התביעה. בנסיבות אלה, ספק רב אם היה מקום לשמיעת ראיות, בהיקף כה נרחב, לצורך בירור השאלה העובדתית בדבר קיומו או העדרו של מגן על המכונה בזמן התאונה.

23. למעלה מן הצריך, ולמען הסר ספק, לנוכחו קוטביות המחלוקת, ולצורך גילוי האמת, בחנתי את השאלה העובדתית בדבר קיומו של מגן בפועל על המכונה בזמן התאונה.

24. לטענת הנאשמים במועד התאונה היה מורכב על המכונה המגן בפועל, שהיה מספיק בטיחותי כדי למנוע התרחשות התאונה, אלמלא רשלנותו התורמת של ניסן שהכניס ידו ללוע המכונה. לטענת התביעה, במועד התאונה, לא היה מורכב על המכונה מגן כלשהו – לא מגן בטיחותי ולא המגן בפועל.

להלן, יפורטו, העדויות הרלוונטיות להכרעה במחלוקת זו.

עדות ניסן

25. ניסן העיד כי, כבר משלב החפיפה עם איתמר, ובמשך תקופת עבודתו הקצרה בחנות, כלל לא עבד עם מגן. לדברי ניסן, מעולם, לפני התאונה, לא ראה את המגן בפועל ולא ידע כלל על קיום מגן למכונה. ניסן מסר כי נדהם לראות לראשונה את המגן בפועל, בזמן אשפוזו, בתמונות שצילם אביו (פרוטוקול, עמוד 60, שורות 23-27).

ניסן שלל אפשרות כי המגן בפועל היה במקום כלשהו בקרבת המכונה (פרוטוקול, עמוד 18, שורות 5-12; עמוד 60, שורות 11-12, 23-26).

ניסן מסר כי הנאשמים ראו אותו עובד ללא מגן, ובכל זאת, לא התריעו על כך בפניו (פרוטוקול, עמוד 67, שורות 26-30). ניסן ציין כי לו היה מונח מגן על המכונה בזמן האירוע, לא הייתה כל אפשרות להכניס יד לתוך לוע החיתוך, לאור הפתח הקטן של המגן, והמרחק הקצר בין המגן לבין לוע החיתוך (פרוטוקול, עמוד 20, שורות 22-27; עמוד 67, שורות 26-29; עמוד 68, שורות 2-3).

לדברי ניסן אנדריי ראה שהוא מפעיל את המכונה ללא מגן (פרוטוקול, עמוד 54, שורות 13-16). ניסן שלל את הטענה כי אחד מלקוחות החנות (יוסף בן שושן) ראה ביום התאונה מגש נירוסטה כלשהו ממנו ניסן לקח את הבשר לטחינה. ניסן הכחיש את הטענה לפיה הכניס את ידו, בטעות, במרווח שקיים בין חלקו התחתון של המגן לבין לוע החיתוך (פרוטוקול, עמוד 60, שורות 7-8, 21-22).

עדות איתמר

26. איתמר העיד כי הסביר, לניסן, בקצרה, אודות חלקי המכונה. כשהפנתה התובעת את איתמר לתמונה בה נראה המגן בפועל (ת/2 ט') השיב איתמר: **"זה המגן שבעצם צריך להיות מורכב בחלק העליון..."**.

לשאלת התובעת, היכן היה המגן בפועל, שעה שטחנו את הבשר, השיב האחרון: **"לא היה מגן"** (פרוטוקול, עמוד 128, שורות 1-13).

איתמר העיד כי הנאשמים לא אמרו דבר בנוגע לשימוש במגן, וכי הוא נהג לדחוף את הבשר לתוך הלוע באמצעות כלי פלסטיק, שקוטרו צר, בהרבה, מקוטר פתח הלוע (פרוטוקול, עמוד 128, שורות 27-31; עמוד 129, שורות 1-2).

בחקירתו הנגדית, העיד איתמר כי במהלך עבודתו בחנות כלל לא ראה מגן למכונה עד ששב מחופשת חתונתו: **"מגן לא היה דבר כזה, עד ליום 06/06/2002, שזה שבוע וחצי אחרי החתונה שלי"** (פרוטוקול, עמוד 127, שורות 11-17; עמוד 135, שורות 18-19).

איתמר העיד כי הסביר לניסן כיצד להרכיב ולפרק את המכונה ולא הסביר לו דבר על המגן כיוון שלא ידע שהיה מגן בחנות. איתמר סיפר כי לאחר ששב מחופשת חתונתו לעבודה בחנות, המקום בו עמדה המכונה היה קצת יותר רחב וחובר למכונה מגן (פרוטוקול, עמוד 130, שורות 1-9; עמוד 133, שורות 23-24).

לשאלת הסנגורית, כיצד זיהה מיד בתמונות כי החלק הנראה הוא מגן, השיב איתמר כי ביום 06/06/2002 כששב לחנות מחופשה, הודיע לו נאשם 1 כי מעתה עליו לעבוד עם המגן (פרוטוקול, עמוד 130, שורות 11-13).

עדות האב

27. האב העיד כי יומיים לאחר התאונה ביום א' 2/6/2002, צילם את התמונות (ת/א-ט, ת/3) ובין היתר, אצבעותיו הקטועות של בנו (ת/ג-2); והמגן בפועל (ת/3 תמונה 1).

לטענת האב המגן בפועל היה מאובק (ת/3, תמונה 2), והמכונה היתה נקייה. מכך ביקש האב מבית המשפט להסיק כי במועד התאונה המגן בפועל לא היה מורכב על המכונה (פרוטוקול, עמוד 27, שורות 5-12).

לטענת האב, לאחר התאונה, פגש בבית החולים את אנדריי שבא לבקר את ניסן. לדברי האב, אישר אנדריי, בכתב ידו ובחתימתו, על גב התמונה (ת/3, תמונה 9) - שבה נראית המכונה ללא מגן כלשהו - כי זה היה מצב המכונה בזמן התאונה. (פרוטוקול, עמוד 28, שורות 19-2).

גירסת הנאשם

28. בהודעתו במשטרה, מיום 01/03/2004 (ת/17) נחקר הנאשם בחשד לשיבוש הליכי חקירה, בכך שיום לאחר התאונה, התקין על המכונה את מגן בפועל, על מנת ליצור מצג שווא, כאילו כך היו פני הדברים מאז ומעולם, לרבות במועד התאונה.

הנאשם מסר כי ביום התאונה עבד ניסן עם המגן בפועל, וכי יתכן שניסן הזיז את המגן והכניס את ידו לתוך לוע המכונה. הנאשם הכחיש את הטענה, לפיה לאחר התאונה טיפל במכונה וטען כי רק יומיים לאחר התאונה (ביום א') פועליו פירקו וניקו את המכונה.

הנאשם הכחיש שניסן הפעיל את המכונה ללא מגן, וטען כי ניסן משקר בכדי לקבל כסף (ת/16, שורות 1-16).

לדברי הנאשם בחנות היה מצוי כל העד המגן בפועל - או מתחת לשולחן המכונה או בעמדת שטיפת הכלים. הנאשם ציין, כי לו פנה אליו משגיח, היה אוסר עליו לעבוד עם המכונה ללא מגן והיה מוסר לו את המגן. הנאשם טען שנאסר עליו להתערב בעבודת המשגיח, ומעצם החשש שכשרות חנותו תוסר (ת/20, עמוד 1, שורות 8-14).

הנאשם שלל את הטענה שמעולם לא עבדו משגיחי-הכשרות בחנותו עם מגן על המכונה, וסיפר שנאשם 3, שעבד כמשגיח-כשרות, עבד תמיד עם מגן וכי היה זה תפקיד נאשם 3, כמנהל המשגיחים, להורות לניסן לעבוד עם המגן.

הנאשם מסר כי לפני התאונה אף גורם לא דאג ליידעו בדבר הצורך והחשיבות במגן וכי לאחר התאונה רכש קונוס (ראה: הצעת מחיר וחשבונית מיום 11/9/2002 נ/15) שישמש כמגן למכונה (פרוטוקול, עמוד 164, שורות 10-16).

הנאשם מסר כי בעת פתיחת החנות לא היה מודע לחובה החוקית המוטלת עליו להודיע למשרד העבודה והרווחה אודות פתיחת החנות. לדברי נאשם 1, היה זה מתפקידה של עיריית רחובות ליידע את משרד העבודה והרווחה בפתיחת החנות (פרוטוקול, עמוד 172, שורות 21-3).

התובעת עימתה את הנאשם עם הודעת נאשם 2 במשטרה, שם מסר: "אין לי הסבר למה הוא עבד (ניסן - הדגשות שלי י.ל.) בלי מגן" (ת/15, שורות 19-20) בתגובה, מסר נאשם 1 הוא אינו יודע מדוע מסר נאשם 2 גירסה זו והתעקש כי ראה את ניסן עובד עם מגן (פרוטוקול, עמוד 188, שורות 13-18).

29. בעדותו בבית המשפט, דחה הנאשם גרסאותיהם של ניסן ואיתמר בדבר העדר מגן למכונה: "זה הכל שקר, היה כל הזמן מגן, בלי מגן אף משגיח לא עבד, ולא נותנים לעבוד" (פרוטוקול, עמוד 153, שורות 30-31, עמוד 154 עמוד 8-1).

לדברי הנאשם, חייב את איתמר ואת ניסן לעבוד עם מגן וביקש מאנדרי ללמד את ניסן כיצד להרכיב את המגן וכיצד לעבוד. נאשם 1 העיד כי ראה את ניסן עובד עם מגן והדגים כי ייתכן והתאונה ארעה, מאחר שניסן הכניס את ידו מתחת למגן (פרוטוקול, עמוד 154, שורות 18-29).

לדברי הנאשם: "כשטוחנים עם מגן הבשר יוצא יותר יפה, רק עם המגן היינו טוחנים" (פרוטוקול, עמוד 177, שורות 5-19).

הנאשם דחה טענת התביעה כי המכונה הופעלה ללא מגן, כיוון שכך ניתן היה לטחון כמות בשר גדולה יותר, בזמן קצר יותר, מאשר עם מגן (פרוטוקול, עמוד 178, שורות 3-6).

- לדברי הנאשם, כל יום בדק כי איתמר עובד עם מגן וכאשר ראה שלא עשה כן העיר לו על כך (פרוטוקול, עמוד 179, שורות 25-31; עמוד 180, שורות 1-3, 8-9).

- הנאשם הודה כי לאור התאונה, בעבודה עם המכונה גלומה סכנה (פרוטוקול, עמוד 173, שורות 1-3).

גירסת נאשם 2

30. בהתייחסו לשאלת הימצאות מגן על המכונה בזמן התאונה, בהודעתו במשטרה, מיום 26/2/2004 (ת/15) מסר נאשם 2: "...לא הייתי ממש לידו כשקרחה התאונה ולכן אין לי הסבר למה הוא עבד בלי מגן" (ת/15, עמוד 1, שורות 19-20).

בעדותו בבית המשפט, טען הנאשם 2 כי בבוקר התאונה ראה שהרכיבו את המגן על המכונה (פרוטוקול, עמוד 197, שורות 18-21).

משנתבקש נאשם 2 להסביר פשר הסתירה בין גרסאותיו, השיב כי הוא יודע שביום התאונה היה מגן והסיבה שלא אמר זאת במשטרה משום שלא נשאל על כך ותלה את הסתירה בין גרסאותיו, בלחץ החקירה (פרוטוקול, עמוד 214, שורות 1-14).

- הנאשם 2 העיד כי כחלק מההסברים שהעביר לניסן, דרש ממנו לעבוד עם מגן (פרוטוקול, עמוד 194, שורות 5-7).

בעדותו הכחיש נאשם 2 את גירסתו של איתמר - כי נהגו לטחון בחנות בשר ללא מגן - וטען כי המכונה תמיד הייתה מצוידת במגן: "מי שטחן גם לפני וגם אחרי תמיד היה שם

מגן...” מהסיבה שלא ניתן לטחון בלי המגן, ששימש גם כמגש להנחת הבשר (פרוטוקול, עמוד 195, שורות 12-23; עמוד 211, שורות 20-22).

בהתייחסו לטענת האב, כי המגן, להבדיל מהמכונה, היה מאובק, מסר הנאשם 2 כי, ייתכן שהמגן היה מאובק, כתוצאה מהשיפוצים שנערכו בחנות ערב ביקור האב בחנות (פרוטוקול, עמוד 197, שורות 26-30).

נאשם 2 לא ידע להסביר מדוע אישר אנדריי לאב כי במועד התאונה במכונה לא הותקן מגן (פרוטוקול, עמוד 214, שורות 28-31).

הנאשם 2 התעקש כי הנחה את כל משגיחי הכשרות בחנות, וביניהם איתמר, לעבוד עם מגן.

הנאשם 2 סיפר כי בחנות נהגו לפרק את המגן מהמכונה, לנקותו ולשטפו, ולאחר מכן, להניחו בנפרד מהמכונה: פעם מתחת למכונה ופעם בכיור (פרוטוקול, עמוד 205, שורות 22-31; עמוד 206 שורות 1-13).

נאשם 2 הכחיש את הטענה כי נהגו להניח את הבשר, לפני טחינתו, על מגש רגיל מנירוסטה, ולא על המגן. עם זאת, הודה הנאשם 2, כי ניתן לטחון בשר גם בדרך זו. נאשם 2 הכחיש את הטענה כי הסיבה לטחינת הבשר ללא מגן נעוצה ברצון לקצר את זמן הטחינה - כיוון שפתח ההזנה במגן צר יותר מפתח ההזנה של המכונה ללא מגן - בהשיבו כי בשני המצבים “**הפתח של הראש נשאר באותו גודל**” והקצב של חילוון נותר קבוע (פרוטוקול, עמוד 206, שורות 16-30; עמוד 207, שורות 1-2).

נאשם 2 העיד כי רק לאחר התאונה הבין את הסכנות הגלומות בעבודה עם המכונה (פרוטוקול, עמוד 205, שורות 1-6).

31. -
בהחלטתו מיום 29/6/2006, קיבל בית המשפט טענת ההגנה, כי הודעת הנאשם 2 מיום 12/6/2002, בפני המפקחת, אינה קבילה. נקבע כי נימוקי ההחלטה יפורטו בהכרעת הדין. הטעם העיקרי להחלטה הוא, הימנעות המפקחת מאזהרת הנאשם 2, ומכך שתכלית החקירה בפני המפקחת היא מניעת הישנות תאונות עבודה, ולא איסוף ראיות לצורך הליך פלילי.

32. בהודעתו במשטרה מסר הנאשם 3 כי במהלך עבודתו בחנות לא ראה מגן מורכב על המכונה, אך ראה את המגן בפועל בחנות, מתחת למכונה (ת/19, עמוד 2, שורות 44-42).

-
לעומת זאת, בעדותו בבית המשפט, דחה נאשם 3 את גירסתו של ניסן, בדבר העדר המגן: **"לא נכון, הוא עבד עם מגן, לא היו לנו משגיחים שעובדים בלי מגן...אני חושב שזה היה המצאה של אבא של ניסן, וזה גם המצאה של איתמר..."** (פרוטוקול, עמוד 286, שורות 27-31).

-
לדברי נאשם 3, בכל הפעמים בהן השתמש במכונה, התקין את המגן (פרוטוקול, עמוד 290, שורות 7-9).

-
בהמשך, לא זכר הנאשם 3 האם איתמר עבד עם מגן מורכב על המכונה (פרוטוקול, עמוד 291, שורות 22-29).

-
נאשם 3 דחה את גירסת משה הלל – לפיה, ביום התאונה אמר לו כי לא היה מגן על המכונה וכי ככה נהוג לעבוד בחנות. הנאשם 3 טען כי ביום התאונה היה בבית החולים וכלל לא נפגש עם משה הלל. לדברי נאשם 3, משה הלל מסר גרסה זו בעדותו משום שהוא חבר של האב ומשום שהוא שתיין (פרוטוקול, עמוד 292, שורות 20-26).

-
נאשם 3 העיד כי לא ראה את ניסן עובד ללא מגן. לטענתו, כלל לא ניתן לעבוד ללא המגן, כיוון שלא היה מקום להניח את הבשר. נאשם 3 מסר כי אילו ראה את ניסן עובד ללא מגן, היה מעיר לו על כך (פרוטוקול, עמוד 294, שורות 3-9).

עדות אנדריי

33. הסניגורית הפנתה את אנדריי לחתימתו על גב התמונה (ת/3, תמונה 9) - בה נראית המכונה ללא מגן - לאישור כי כך נראתה המכונה, במועד התאונה. תחילה טען אנדריי כי כתב היד על גב התמונה, אינו שלו ובהמשך - בתגובה לכך שנתבקש על ידי בית המשפט לכתוב בכתב ידו (במ/1) - הודה, כי ככל הנראה מדובר בכתב ידו. אנדריי הסביר חתימתו על גב התמונה בכך שמעולם לא ראה את התמונה ומסר כי כתב וחתם על גב תמונה אחרת, שאותה לא מצא באלבום התמונות (ת/3). אנדריי מסר כי לא הפך את התמונה על מנת לראותה תוכנה ובהמשך, טען כי ראה תמונה אחרת בה: **"המכונה הייתה מושלמת ושהוא אמר לי לחתום ראיתי את התמונות, הוא הראה לי ככה חתמתי"** (פרוטוקול, עמוד 225, שורות 12-31; עמוד 226, שורות 1-12).

לשאלת התובעת, מסר אנדריי גירסה שלישית, לפיה ייתכן שטעה, משום שאביו של ניסן הניח את התמונות זו על גבי זו ולכן חתם על גב התמונה (פרוטוקול, עמוד 239, שורות 13-18). לדברי אנדריי האב לא אפשר לו להחזיק בתמונה, אלא השאירה בידו: **"אני**

אפילו לא הרגשתי שזה משהו לא בסדר שהוא נותן לי את זה, אבל מה יכולת לעשות". אנדריי העיד כי סבר שהוא חותם על תמונה, בה נראית המכונה מצוידת במגן והסביר כי לו ידע לפני הדברים הם אחרת כלל לא היה חותם על גב התמונה (פרוטוקול, עמוד 239, שורות 9-24).

אנדריי הכחיש שאמר לאב שניסן עבד עם המכונה ללא מגן, וטען כי כלל לא דיבר איתו על הנושא (פרוטוקול, עמוד 234, שורות 22-26).

לשאלת הסניגורית, היכן היה המגן בזמן התאונה, השיב אנדריי: "זה בהחלט היה למעלה על המכונה, ואני רצתי מהר ששמעתי את הצעקה, אני כבר לא הסתכלתי על המכונה, אני רצתי אליו" (פרוטוקול, עמוד 223, שורות 16-19).

בהמשך, חזר בו אנדריי מגירסתו הנחרצת – לפיה בזמן התאונה המגן היה מותקן על המכונה – ולשאלה אם בזמן התאונה היה מותקן מגן, השיב:

"ת: ...אני לא ראיתי, לא ראיתי שום דבר חוץ מזה שראיתי את

הדם...אבל בבוקר אני אישית בעצמי שם את המגן במקום היה".

(פרוטוקול, עמוד 224, שורות 3-5).

נסיון נוסף לחלץ מאנדריי תשובה ברורה לא עלה יפה, ולשאלה: "אתה זוכר שביום של התאונה הבאת לו את המכונה עם המגן מורכב? השיב: "כן. כששמים את הראש של המכונה אז מתיישב המגן טוב" (פרוטוקול, עמוד 236, שורות 10-12), תשובה שאין בה מענה ישיר לשאלה.

אנדריי סתר את עצמו אף ביחס למיקום המגן עת שמע את זעקות ניסן בזמן התאונה, תחילה טען כי המגן היה מותקן על המכונה "זה בהחלט היה למעלה על המכונה" (פרוטוקול, עמוד 223, שורה 18), בהמשך, שינה טעמו וטען: "...אני הסתכלתי רק עליו. אני לא ראית אם היה מגן" (פרוטוקול, עמוד 238, שורות 18-19).

בניגוד לטענת הנאשם לפיה לעיתים היה המגן בפועל מתחת למכונה, שלל אנדריי אפשרות זו (פרוטוקול, עמוד 236, שורה 25).

גירסת ניסים יוסף

ניסים יוסף (להלן: "יוסף") מנקר ומשגיח כשרות מטעם הרבנות בעיר רחובות, מזה כ- 16 שנים, מסר כי כחלק מתפקידו נהג לבקר, מדי בוקר בחנות, לצורך בדיקת כשרות המוצרים וסימונם (פרוטוקול, עמוד 241, שורות 11-17), ובכל ביקור הבחין כי המגן היה מותקן על המכונה (פרוטוקול, עמוד 244, שורות 1-8, 25-26).

לדברי יוסף, בביקורות שערך בחנות ראה את ניסן טוחן בשר במכונה עם מגן. עם זאת, אישר יוסף כי ביום התאונה לא ביקר בחנות (פרוטוקול, עמוד 245, שורה 10). למרות

זאת, התעקש יוסף על גירסתו כי כי גירסת ניסן לפיה ביום התאונה לא היה מגן אינה נכונה (פרוטוקול, עמוד 245, שורות 15-16).

עדות אהרון חברי

35. אהרון חברי (להלן: "אהרון") חשמלאי, העיד כי סיפק שירותי תיקון מכשירי חשמל לחנות ולנאשם, משך כ-7 שנים, ובין היתר, תיקן את המכונה. לדברי אהרון המגן הוא חלק בלתי נפרד מהמכונה וכל אימת שביקר בחנות, ראה את המגן מותקן על המכונה (פרוטוקול, עמוד 256, שורות 12-14, עמוד 257 שורות 26-27).

עדויות יוסי בן שושן וסמיון גולובוביץ

36. יוסי בן שושן (להלן: "בן שושן") העיד כי הוא לקוח קבוע של החנות וחבר של אחי הנאשם.

לדבריו, במועד התאונה ראה את ניסן מניח את המגן על המכונה "אני גם זוכר שהוא הניח את המגן על המכונה. ראיתי אותו מרים את המגן ומניח אותו על המכונה...ראיתי שהוא מצמיד את המגן (מדגים תנועה של הנחת המגש והצמדתו לחלק העליון של המכונה)..". (פרוטוקול, עמוד 264, שורות 21-26, שורות 29-31; עמוד 265, שורות 12-13).

בן שושן אישר כי קודם עדותו ביקר במזנון בית המשפט. לצורך התרשמות מטיב זכרונו וממידת מהימנותו, נשאל בן שושן, כיצד נראית מכונת הקפה במזנון בית המשפט, והשיב כי לא שם לב (פרוטוקול, עמוד 269, שורות 13-15).

37. סמיון גולובוביץ (להלן: "סמיון") העיד כי מזה כ-5 שנים הוא נוהג לערוך קניות בחנות מדי יום שישי. לדברי סמיון, ביום התאונה הגיע לחנות בשעה 08:30, הבחין בניסן, וכי על המכונה היה מותקן מגש גדול, שאותו זיהה כמגן בפועל (פרוטוקול, עמוד 278, שורות 8-30, עמוד 279, שורות 1-2).

עדות אליהו גבאי

38. אליהו גבאי (להלן: "אליהו") העיד כי במהלך שנת 2001, עבד בחנות כנאמן כשרות, משך כ-4 חודשים. לדברי אליהו, הנאשמים אסרו עליו לטחון בשר ללא מגן מורכב על המכונה (פרוטוקול, עמוד 271, שורות 14-17; עמוד 276, שורות 5-8; עמוד 276, שורות 26-27).

עדות משה הלל

39. משה הלל, מכר של האב, העיד כי סמוך לאר התאונה, סיפר לו הנאשם 3 אודות התאונה וכי על המכונה לא היה מותקן מגן. המדובר בעדות מפי השמועה, בלתי קבילה, ולפיכך, התעלמתי ממנה.

-
-

דיון וממצאי מהימנות

40. ניסן הוא העד היחיד המתאר את אופן התרחשות התאונה. איש מהעדים שנכחו בחנות, בזמן התאונה, לא היה עד ראיה לתאונה, בזמן התרחשותה.

מנגד, גירסת ההגנה, כל כולה, מבוססת על עדויות בדבר הימצאות המגן בפועל, על המכונה, ביום התאונה (עדויות הנאשמים ולקוחות החנות: בן שושן וסמיון) ובדרך כלל, כשגרת עבודה (עדויות הנאשמים, הנאשם 3, יוסף, אהרון, אליהו). בסיכומיה, ביקשה הסניגורית, להסיק ממשקלן המצטבר של העדויות המתוארות, כי גם בזמן התרחשות התאונה היה המגן בפועל מותקן על המכונה.

41. הקשבתי ברוב קשב, לעדות ניסן ובחנתי, בקפידה, את עדותו. ניכר בניסן כי בעקבות הנכות שגרמה לו התאונה חרב עולמו, במיוחד בשים לב לכך שתוצאות התאונה מונעות ממנו לעסוק ביעוד שהכשיר עצמו אליו, ולאור המום הבולט שנגרם לו. עדות ניסן התאפיינה בכאב רב, לצד תיאור אמין, מדוייק, ומאופק, ככל שניתן, של ההתרחשות, לפרטי פרטיה, למרות עוצמת הטראומה שעדיין מלווה אותו.

השתכנעתי כי גירסת ניסן - לפיה, בזמן התאונה, ובכל זמן אחר שקדם במהלך עבודתו בחנות, לא היה מגן כלשהו, לרבות המגן בפועל, מותקן על המכונה - משקפת את המציאות כהויתה.

מסקנה זו מתיישבת עם הראיות האוביקטיביות, לפיהן אופן התרחשות התאונה מתיישב יותר עם גירסת ניסן בדבר העדר מגן במכונה מאשר עם גירסת הנאשמים בדבר קיומו של מגן במכונה.

42. חיזוקים לגירסת ניסן ניתן למצוא בראיות הבאות:

א. גירסת הנאשם 2 בהודעתו במשטרה (ת/15)

מהודעת נאשם 2 עולה כי במועד התאונה לא היה מותקן מגן על המכונה. ניסיונו של הנאשם 2 "לתקן" גירסתו זו, בעדותו בבית המשפט - בטענה, שבבוקר התאונה ראה שהרכיבו את המגן על המכונה וכי לא אמר זאת בהודעתו במשטרה משום שלא נשאל על כך - מופרך, ולא עורר את אמוני. נאשם 2 לא הצליח ליישב את הסתירה בין גרסאותיו. זה המקום לציין כי עדות הנאשם 2, אף בהקשר זה, הייתה מגמתית, באופן מובהק, ואני דוחה אותה מחוסר מהימנות.

ב. חתימת אנדריי על גב התמונה בה נראית המכונה ללא מגן (ת/3, תמונה 9)

לעדות אנדריי פוטנציאל ראייתי משמעותי משום שהוא היחיד, מלבד ניסן והנאשמים, שנכח בחנות בזמן התרחשות התאונה. מטעם זה, לחתימתו, סמוך לאחר התאונה, על גב התמונה - לפיה התמונה משקפת את מצב המכונה ללא מגן, בזמן התאונה - משקל גבוה.

אנדריי – שבמועד עדותו, עדיין הועסק בחנות – הבין את המשמעות הראייתית של חתימתו על גב התמונה, לחובת הנאשמים - עשה כל מאמץ להתנער מחתימתו, בכדי להיטיב עם הנאשמים. תחילה, הכחיש אנדריי שכלל מדובר בחתימתו. בהמשך שינה אנדריי טעמו, אישר כי אכן מדובר בחתימתו, בכתב ידו, אך מסר הסבר קלוש ומצוץ מן האצבע, לפיו חתם, כביכול, על גב תמונה אחרת, בה נראית המכונה כשעליה מורכב המגן.

למען הסר ספק, עדותו המתכחשת של אנדריי לא הותירה רושם מהימן בעיני.

אין ספק שהאב הוא עד מעוניין.

מטעם זה, בחנתי עדותו בקפידה רבה ובזהירות יתרה. לא בכל חלקי עדותו דייק האב, וחלקים ניכרים ממנה היו מגמתיים באופן בולט. עם זאת, בנסיבות הענין, מצאתי להחיל על עדותו את כלל פלגיין דיבורא, ומסקנתי היא כי גירסת האב - ככל שהיא מתייחסת לחתימת אנדריי על גב התמונה – משקפת את המציאות.

הסברו הבלתי הגיוני של אנדריי לחתימתו על גב התמונה, מתיישב עם גירסת האב, ומחזק אותה.

במצב הדברים המתואר, יש בחתימת אנדריי, על גב התמונה, כאמור לעיל, כדי לשמש חיזוק משמעותי, לגירסת ניסן.

ג. הסתירה בין גירסאות הנאשמים

גירסאות הנאשמים אינן מתיישבות זו עם זו ויש בכך כדי לחזק את גירסת ניסן. קיימת סתירה בין גירסת הנאשם, בהודעתו במשטרה – לפיה, במועד התאונה, לא היה מותקן מגן על המכונה – לבין גירסתו בבית המשפט וגירסת הנאשם, לפיה, היה מותקן מגן על המכונה בזמן התאונה.

ד. סתירות נוספות

עד ההגנה בן שושן, העיד שבבוקר התאונה ראה את ניסן מרכיב את המגן על המכונה (פרוטוקול, עמוד 264, שורות 29-31). לעומת זאת, אנדריי – שעשה כל מאמץ לסייע לנאשמים – טען שהוא הרכיב את המגן בבוקר התאונה.

בנסיבות אלה, לא מצאתי ליתן אמון באיזו מגירסאות אלה (פרוטוקול, עמוד 223 שורות 8-11).

43. ניתן למצוא חיזוק נוסף לגירסת ניסן בעדות איתמר, לפיה כל תקופת עבודתו בחנות לא היה מגן על המכונה וכי הנאשמים כלל לא מסרו לו על קיומו של מגן וכי רק לאחר ששב מחופשתו, לאחר התאונה, הורה לו הנאשם להפעיל את המכונה, כשהמגן מותקן עליה.

יש בעדות איתמר כדי ללמד, ככל הנראה, על סדרי העבודה בחנות, אך אין בכך משום ראייה קונקרטיית דיה, לשאלה השנויה במחלוקת – האם בזמן התאונה היה מותקן מגן על המכונה, אם לאו. עם זאת, לאור גירסתם הגורפת של הנאשמים – לפיה מאז ומעולם הופעלה המכונה עם מגן – מצאתי להזכיר עדותו זו.

לצורך ההכרעה במחלוקת העובדתית, לא מצאתי ליתן משקל של ממש לעדותו זו של איתמר – בדומה לעדויות מטעם ההגנה בדבר הימצאות מגן, בשגרת העבודה, ככלל ובבוקר התאונה, בפרט – דהיינו, עדויות הנאשמים, הנאשם 3, בן שושן, סמיון, יוסף ואהרון.

44. למעלה מן הצריך, בחנתי לגופן את עדויות עדי ההגנה – שאיש מהם אינו עד ראייה לתאונה, ובכל אחת מהן מצאתי קושי נוסף המונע מתן משקל של ממש, ולו לצורך ביסוס ספק סביר, כדלקמן:

הנאשם 1 - עדות הנאשם הייתה מגמתית, מתחמקת, והפכפכה ולא מצאתי ליתן בה אמון.

הנאשם 2 - התרשמותי מחוסר מהימנות הנאשם 2 פורטה לעיל.

נאשם 3 - בזמן עדותו, נאשם 3 עדיין היה במעמד של נאשם, בצוותא חדא עם הנאשמים שבפני, וברור היה שתוכן עדותו הושפע מהבנתו שגורלו קשור בגורלם. לפיכך, לא מצאתי ליתן אף אמון בגירסת נאשם 3, בדבר הימצאות המגן, באופן קבוע, על המכונה.

בן שושן - תמוהה במיוחד עדות בן שושן, שידע לתאר, לפרטי פרטים, את התרחשויות בוקר התאונה - ובמיוחד הימצאות מגן על המכונה – למעלה מ-4 שנים לאחר התאונה, שעה שלא ידע לתאר מכונה שהבחין בה זמן קצר לפני מתן עדותו.

לאור האמור, ונוכח קשריו הקרובים של העד עם הנאשם נראה שמדובר בעדות "מוזמנת".

סמיון - אף בעדות סמיון ניכרו סממני מגמתיות, ולא מצאתי ליתן בה אמון.

יוסף – יוסף, משמש משגיח כשרות, ביחד עם נאשם 3, למעלה מ-16 שנים. במועד עדות יוסף, עדיין התנהלו ההליכים נגד הנאשם 3. איני יכול להשתחרר מהרושם שעדות יוסף - ובמיוחד שבתקופה הקצרה של עבודת ניסן ראה אותו טוחן בשר, כשעל המכונה מותקן מגן – נועדה לסייע לחברו לעבודה הנאשם 3- הנאשם בצוותא חדא עם הנאשמים - כדי לחלצו מכתב האישום.

אהרון ואליהו - המדובר בעדויות כלליות, שקלושה זיקתן לשאלה השנויה במחלוקת. לא ברור לאיזו תקופה מתייחסת עדות אהרון. עדות אליהו מתייחסת לתקופה רחוקה ממועד האירוע, באופן שקיים קושי בביסוס מסקנה כלשהי על יסוד עדות זו.

העדר גידור לבטח - ממצאי עובדה

45. לאור כל האמור, אני קובע כי הוכח, במידת הוודאות הנדרשת, כי בזמן התאונה לא היתה היה מותקן על המכונה מגן כלשהו, לרבות ובמיוחד המגן בפועל.

במצב דברים זה, שעה שניסן נאלץ להפעיל את המכונה בלא גידור כלשהו, ולהכניס את נתחי הבשר ישירות לתוך לוע ההזנה של המכונה – בקוטר 130 מ"מ, שהוא רחב דיו כדי לאפשר הכנס יד אדם בוגר (ראו להמחשה תמונה ת/2 ד) - אני קובע כי המדובר במכונה מסוכנת במיוחד שסיכוני הפעלתה, במצב המתואר, זועקים לשמיים.

גודל הכפפה

המחלוקת

46. לטענת התביעה הנתמכת בגירסת ניסן, הכפפה שעטה על כף ידו בזמן התאונה היתה גדולה ממידת כף ידו, מסורבלת ולא נוחה לעבודה.
לטענת הנאשמים הכפפה הלמה את גודל כף ידו של ניסן.
להלן, יובאו הראיות הרלוונטיות, להכרעה במחלוקת.

-

-

עדות ניסן

47. לדברי ניסן, 5 ימים לפני התאונה, הביא נאשם 2 - ששימש כמנהל עבודה - חלוק וכפפת גומי, וביקש ממנו לעטות את הכפפה על ידו ולטחון את הבשר.

ניסן סיפר ששאל את נאשם 2, מדוע ישנה רק כפפה אחת וזה ענה לו כי די בכפפה אחת על היד שבה הוא עובד. ניסן ציין כי כפפת הגומי הייתה מאוד מסורבלת, גדולה ולא נוחה לעבודה.

לדבריו, הכפפה נשרה מאצבעותיו משום שהייתה גדולה מהן בכ-3 ס"מ (פרוטוקול, עמוד 16, שורות 25-31).

-

ניסן סיפר כי ביום התאונה, התבקש על ידי נאשם 2 לטחון, בשנית, את הבשר והוא לקח את הבשר הטחון - שהיה צמיגי ודביק יותר - ומשום שהבשר נדבק לכפפת הגומי שעטה על ידו, התקשה להכניסו למכונה. לדברי ניסן, סמוך לשעה 9:30, בעודו מכניס בשר טחון ללוע המכונה, נתפסה כפפת הגומי - שהייתה גדולה ממידת ידו, והתדלדלה מחוץ לאצבעות ידיו - בחילזון, ונוצר מגע בין הכפפה ללוע המטחנה, מה שהביא לשאיבת ידו ללוע המכונה (פרוטוקול, עמוד 20, שורות 29-31; עמוד 21, שורות 1-12).

עדות איתמר

48. איתמר סיפר כי בזמן שעבד בחנות נהג לעטות כפפות גומי על ידו, שלא היו מותאמות במיוחד ליד הטוחנת, לדבריו: "היו פעמים אצלי שהיה קצת גדול, והיו פעמים היה קצת קטן" (פרוטוקול, עמוד 129, שורות 3-8; עמוד 132, שורות 28-29).

-

-

גירסת הנאשם

49. הנאשם מסר בהודעתו במשטרה כי קנה "כפפות במידה של פועלים" וציין שניסן לא הודיע לו, במהלך השבוע שעבד, כי מידת הכפפה שקיבל גדולה מכף ידו (ת/20, עמוד 2, שורות 15-16).

בעדותו בבית המשפט הכחיש הנאשם את גרסת ניסן, לפיה כשטחן את הבשר בפעם השנייה, הבשר נדבק לכפפה. הנאשם מסר כי הכפפות שלבש ניסן היו בהתאם למידת כף ידו וכי בדק ביום התאונה, לפני הטחינה, כי הכפפה מתאימה לכף ידו (פרוטוקול, עמוד 158, שורות 5-7, 8-24).

הנאשם סיפר כי ניסן ידע שישנן כפפות בגדלים שונים- בגודל כף יד של אישה וכף יד של גבר- וכי יידע את ניסן באותו היום בו החל לעבוד ובדק כי הכפפה תואמת לגודל כף-ידו של ניסן (פרוטוקול, עמוד 160, שורות 12-19).

הנאשם נתבקש להסביר הפער בין גירסתו במשטרה – לפיה, על ניסן היה לפנות אליו ולהודיעו כי הכפפות גדולות (ת/20, שורה 14) לבין גירסתו בעדותו בבית המשפט - כי כבר ביום עבודתו הראשון של ניסן בחנות, בדק בעצמו כי הכפפות תואמות לניסן – והתחמק מתשובה עניינית: "בדיק בגודל שלו היה" (פרוטוקול, עמוד 190, שורות 20-31).

גירסת הנאשם 2

50. נאשם 2 העיד כי העביר לניסן כללי זהירות כגון: לא להכניס אצבעות לתוך מכונה, ולהקפיד לעבוד עם כפפות. (פרוטוקול, עמוד 200, שורות 8-11).

בחקירה הנגדית, מסר הנאשם 2 כי ראה שהכפפות נצמדו ליד, אך אינו זוכר היכן בחנות הן מצויות (פרוטוקול, עמוד 201, שורות 18-24).

אף בהמשך, בולטת מגמתיות גירסת הנאשם 2. לשאלת בית המשפט, השיב כי למרות שלא בדק את גודל כפות הידיים של העובדים, התאימו הכפפות לכולם (פרוטוקול, עמוד 199, שורות 10-11), וכי למרות שלא ידוע לו על קיומן של כפפות בשני גדלים שונים – כפי שהעיד הנאשם – הרי ששני הגדלים של הכפפה צמודים ליד. לדברי הנאשם 2, בדק כי הכפפה מתאימה וצמודה לכף ידו של ניסן (פרוטוקול, עמוד 212, שורות 27-31; עמוד 213, שורות 1-9).

עדות נאשם 3

51. נאשם 3 מסר כי היו שתי מידות לכפפות האחת, גדולה והשנייה, קטנה: "מהניסיון שלי כל המשגיחים עבדו עם הכפפות ולכולם זה התאים" (פרוטוקול, עמוד 289, שורות 29-31).

דין ומצאי מהימנות

52. כחלק מתיאור אופן התרחשות התאונה, אף ביחס לגודל הכפפה שעטה ניסן על ידו בזמן התאונה, ולהתאמתה לכף ידו, הרי שניסן הוא עד הראיה הישיר היחיד. כל יתר העדויות בעניין זה, לרבות עדויות הנאשמים, מתייחסות לגודל הכפפה במועדים אחרים או ביום התאונה, אך לא בזמן התרחשותה. לאחר שבחנתי את העדויות הרלבנטיות וטענות הצדדים מקובלת עלי גירסת ניסן, לפיה הכפפה שעטה על כף ידו הימנית, בזמן התאונה, הייתה גדולה מכף ידו, מסורבלת, ולא נוחה לעבודה.

גירסת ניסן, בדבר אי התאמת הכפפה לכף ידו, מתיישבת יותר עם אופן התרחשות התאונה, מאשר גירסת הנאשמים – לפיה, כביכול הכפפה תאמה לכף ידו של ניסן.

בנוסף, עדויות הנאשמים לא התירו רושם מהימן בעיני. למען הסר ספק איני מאמין לנאשם, שקודם התאונה, בדק שהכפפה מתאימה לכף ידו של ניסן. אילו כך היו פני הדברים, הדעת נתנת שהיה מעלה טענה זו מיד בחקירתו במשטרה. זאת לא עשה הנאשם, כל שאמר הנאשם הוא שניסן לא הודיע לו כי הכפפה גדולה ממידותיו. דהיינו, במשטרה הודה הנאשם שכלל לא ידע כי הכפפה שעטה ניסן על ידו אינה מתאימה לכף ידו, לפיכך גירסתו בבית המשפט היא גירסה כבושה ומגמתית, ולא מצאתי ליתן לה משקל.

נאשם 2, שהעיד אחרי הנאשם, חתרה החזיק אחריו, ואף לעדותו, בלשון המעטה, לא מצאתי ליתן משקל של ממש. כך למשל, הנאשם 2 הודה שלא ידע שהיו כפפות בשתי מידות גודל, אבל בכל מקרה שני הגדלים מתאימים לכף היד. הגיונית, דברי הנאשם 2 אינם מתיישבים זה עם זה, ומצביעים על מגמתיות. למען הסר ספק, איני מאמין לנאשם 2 שהכפפה היתה מתאימה ונצמדה לכף ידו של ניסן.

גודל הכפפה - ממצאי עובדה

53. לאור כל האמור, אני קובע כי הוכח, במידת הוודאות הנדרשת, כי הכפפה שעטה ניסן על כף ידו הימנית, בזמן התאונה, היתה גדולה ממידת כף ידו, מסורבלת ולא נוחה לעבודה.

העדר הדרכה ושילוט אזהרה

עדות המפקחת

54. המפקחת העידה כי ייתכן שקיום הוראות בטיחות בולטות על המכונה – האוסרות הפעלת המכונה, ללא מגן, ועוסקות באופן הכנסת הבשר – יכלו, ככל הנראה, למנוע התרחשות התאונה (פרוטוקול, עמוד 84, שורות 8-15).

גירסת ניסן

55. לדברי ניסן, משך חמשת הימים, בהם עבד בחנות, לפני התאונה, העביר לו איתמר הדרכה של כשעתיים, כיצד להרכיב את המכונה, לטחון בשר – בהתאם לבקשת הנאשמים 1 ו-2 – וכיצד לסדר מוצרים בחנות (פרוטוקול, עמוד 16, שורות 5-21).

לדברי ניסן, ביום התאונה, בשעה 08:00 הגיע לחנות, עטה חלוק על גופו וכפפה על ידו, וביקש מאנדריי, כבכל ימי העבודה האחרים, להרכיב עבורו את חלקי המכונה, כיוון שלא ידע כיצד לעשות זאת בעצמו (פרוטוקול, עמוד 18, שורות 13-17).

ניסן מסר כי הנאשמים לא העבירו לו הדרכה כלשהי או מסרו לו פנקס הדרכה, בנוגע לעבודה עם המכונה. ליד המכונה, לא היו תלויים כל מידע או שלט המתריעים מפני הסכנות הכרוכות בהפעלת המכונה (פרוטוקול, עמוד 16, שורות 20-21; עמוד 17, שורות 22-25; עמוד 18, שורות 3-10).

ניסן סיפר כי איתמר הסביר והדגים בפניו אופן מילוי תפקידו, אך: **“הוא לא אמר לי תנאי בטיחות או דברים כאלה, הוא הראה לי איך לטחון בשר, הדבר הראשון שהבנתי שאני צריך לעשות זה לטחון בשר”** (פרוטוקול, עמוד 48, שורות 27-31; עמוד 49, שורות 1-3).

גירסת איתמר

56. איתמר העיד כי טרם החל לעבוד בחנות קיבל הסבר תיאורטי מהרב רובין ומנאשם 3 בנוגע להשגחת כשרות, ובנוגע לאופן טחינת בשר (פרוטוקול, עמוד 127, שורות 3-10).

איתמר מסר כי לא קיבל הדרכה או מידע כתוב כלשהם מהנאשמים. לשאלת התובעת, מה הסבירו לו הנאשמים אודות המכונה והמגן, השיב איתמר: **“רק שאני צריך לטחון הבשר ולהרכיב, מגן לא היה דבר כזה, עד ליום 6/6/2002, שזה שבוע וחצי אחרי החתונה שלי”** (פרוטוקול, עמוד 127, שורות 11-17; עמוד 135, שורות 18-19).

איתמר מסר כי העביר לניסן הדרכה וחפיפה על העבודה החנות, בנושאי כשרות, קבלת סחורה וטחינת הבשר (פרוטוקול, עמוד 129, שורות 16-31; עמוד 145, שורות 5-8).

גירסת הנאשם

57. בהודעתו במשטרה, לשאלת החוקר, מדוע לא הדריך את ניסן ביום הראשון לעבודתו, השיב הנאשם כי מכוח חוזה שחתם נאסר עליו להתערב בעבודת עובדי הכשרות (ת/20, גיליון 2, שורה 17).

בעדותו בבית המשפט, מסר הנאשם גירסה סותרת. לדבריו, עת הגיע ניסן לעבוד בחנות, ולמרות שניסן אמר לו כי הוא בעל ניסיון וכי הוא יודע את העבודה ואינו זקוק להדרכה, התעקש שאנדריי ילמד את ניסן את העבודה, בין היתר, כיצד לפתוח את המכונה, להרכיב את המגן ולפרקו וסיפר כי הדריך בעצמו את ניסן (פרוטוקול, עמוד 162, שורות 7-15; עמוד 166, שורות 13-15).

משנתבקש הנאשם להסביר פשר הסתירה בין גירסתו במשטרה – לפיה נמנע מהדרכת ניסן בשל איסור התערבותו בענייני כשרות – לבין גירסתו בבית המשפט – כי הדריך בעצמו את ניסן – התחמק הנאשם מתשובה עניינית והעלה גירסה נוספת לפיה חשש מהרב רובין – האחראי על משגיחי הכשרות – שאיים עליו כי אם יתערב בעבודתו של נאמן הכשרות, תוסר תעודת הכשרות מחנותו (פרוטוקול, עמוד 181, שורות 18-22).

עם זאת, העיד הנאשם כי הדריך את ניסן כיצד לעבוד עם המכונה, והדגיש בפניו את החשיבות הרבה בעבודה עם המגן (פרוטוקול, עמוד 181, שורות 18-25). הנאשם מסר כי היה אחראי על ענייני הבטיחות בחנות וחש דאגה לעובדי הרבנות, כאילו היו אלה עובדיו הישירים, למרות שלא שילם להם ישירות שכר (פרוטוקול, עמוד 182, שורות 7-31; עמוד 183, שורות 1-8).

בהמשך, סיפר הנאשם כי כל פעם שהגיע משגיח כשרות חדש לחנות, הוא קיבל הדרכה מהמשגיח הקודם כיצד להשתמש במכונה (פרוטוקול, עמוד 170, שורות 24-27). לאחר מכן, מסר הנאשם גירסה שלישית, לפיה נאשם 2, אחיינו – המשמש כפועל בחנות, ולא מנהל עבודה – אף הוא נהג להדריך עובדים חדשים בחנות. לדברי הנאשם, כל עובד חדש בחנות, קיבל הדרכה, כיצד לעבוד על המכונה, ממנו, מהנאשם 2, מאנדריי וממשגיח הכשרות (פרוטוקול, עמוד 180, שורות 21-30; עמוד 181, שורות 1-2; עמוד 184, שורות 6-17).

הנאשם הודה כי לא מסר למתלונן מידע כתוב על הסכנות בעבודה על המכונה, וכי לא ידע שעליו לנהל פנקס הדרכה (פרוטוקול, עמוד 166, שורות 13-22), אולם טען כי ביקש מניסן להיזהר מסיכונים הכרוכים בעבודה עם המכונה (פרוטוקול, עמוד 181, שורות 8-11). הנאשם מסר כי היה בחנות היה תלוי על גבי הקיר "שלט קטן מלוכלך" (פרוטוקול, עמוד 167, שורה 5), שבו היה רשום "להזהר, לא להכניס ידיים, אצבעות" (פרוטוקול, עמוד 167, שורה 1). הנאשם מסר כי אין הבדל גדול בין השלט הקודם לשלט התלוי כיום בחנות: "הבדל לא היה, רק בגודל. במילים אחרות המילים היה" (פרוטוקול, עמוד 167, שורות 27-28).

אף לענין תוכן השילוט בזמן התאונה, סתר הנאשם עצמו. תחילה אישר הנאשם כי בשלט לא נאסרה טחינה במכונה ללא מגן בטיחות (פרוטוקול, עמוד 167, שורות 16-17), ואילו בחקירתו הנגדית, טען הנאשם כי בשילוט נאסרה עבודה במכונה ללא מגן (פרוטוקול, עמוד 185, שורות 13-14).

לשאלה מדוע לא מסר זאת בגירסתו במשטרה, השיב הנאשם כי לא נשאל על כך (פרוטוקול, עמוד 185 שורות 15-16).

אף לענין הימצאות הוראות בטיחות כתובת בחנות, האוסרות, בין היתר, על הפעלת המכונה ללא מגן, מסר הנאשם גירסאות סותרות בזו אחר זו. תחילה טען לקיומן של הוראות בטיחות כאלה, ומיד לאחר מכן מסר גירסה הפוכה לפיה לא היו הוראות בטיחות כתובות (פרוטוקול, עמוד 184, שורות 18-22).

גירסת נאשם 2

.58

בהודעתו במשטרה מיום 26/2/2004, מסר נאשם 2 כי בתוקף תפקידו **"כמנהל עבודה על כל הפועלים"**, הדריך כל עובד חדש בדבר אופן העבודה ונהלי הבטיחות, ובכלל זה הסביר לניסן את כל הנהלים הכרוכים בהפעלת המכונה ובמיוחד הרכבת המגן, וחשיבותו למניעת היפצעותו (ת/15, עמוד 1, שורות 8-17).

בהמשך, בעדותו בבית המשפט שכלל הנאשם 2 גירסתו, וטען כי בנוסף להדרכה שקיבל ממנו, הודרך ניסן אף על ידי אנדריי, איתמר, יוסף (פרוטוקול, עמוד 196, שורות 9-10, וכן שורות 21-26; עמוד 194, שורות 2-7; עמוד 198, שורות 11-15) והנאשם 3, אם כי הודה שלא שמע או ראה זאת (פרוטוקול, עמוד 215, שורות 7-15).

לחיזוק גירסתו טען הנאשם 2 כי כל יום הדריך את ניסן והיה צמוד אליו כל הזמן פרוטוקול, עמוד 199, שורות 25-26).

לשאלת בית המשפט, כמה זמן ארכה כל הדרכה, השיב הנאשם 2: **"כרבע שעה, עשרים דקות"** משנתבקש הנאשם 2 למסור את תוכן ההדרכה, נתברר כי זו נמשכה **כשתי דקות** בלבד (פרוטוקול, עמוד 200, שורות 1-7).

הנאשם 2 טען כי על הקיר, מול המכונה, היה תלוי שלט בכתב יד – שאת תוכנו הוא אינו זוכר – שהופנה לעבר עמדת הטחינה. עם זאת, לא הפריע הדבר לנאשם 2, לציין כי בשלט נכתב, בין היתר **"...לא לעבוד בלי המגן"** (פרוטוקול, עמוד 194, שורות 9-25).

בולטת במיוחד מגמתיות גירסת הנאשם 2, חוסר מהימנותה וחוסר הגיונה, בהודאת נאשם 2 כי מעולם לא הפעיל את המכונה (פרוטוקול, עמוד 200, שורות 28-29; עמוד 201, שורות 2-3), שאינה מתיישבת עם טענתו, באותה נשימה ממש, כי הדריך באופן מפורט את ניסן ביחס לאופן הפעלת המכונה וכללי בטיחות בעבודה.

משנתבקש הנאשם 2 מנין רכש את הידע הנדרש לצורך הדרכה, השיב תשובה עמומה **"זה כמו מכונה של בית"** (פרוטוקול, עמוד 201, שורות 7-8).

בחקירה נגדית אישר נאשם 2 כי לא ניהל פנקס הדרכה, במסגרת תפקידו כמנהל העבודה בחנות (פרוטוקול, עמוד 203, שורות 8-11).

נאשם 2 אישר כי הנאשם לא הדריך את ניסן (פרוטוקול, עמוד 207, שורות 24-27). נאשם 2 טען כי במסגרת היותו מנהל העבודה בחנות העביר לניסן הדרכה בנושא בטיחות (פרוטוקול, עמוד 207, שורות 20-21; עמוד 208, שורות 107).

גירסת נאשם 3

59. לדברי נאשם 3, עת החל בעבודה בחנות, לא קיבל הדרכה כלשהי בהפעלת המכונה (פרוטוקול, עמוד 284, שורות 29-31; עמוד 291, שורות 7-8). לדבריו, ביום העבודה הראשון של ניסן בחנות ראה שקיבל הסבר מיוסף (פרוטוקול, עמוד 286, שורות 17-18). נאשם 3 העיד כי היה שלט בכתב יד תלוי על הקיר: **"כל כך קטן, ולא כל כך רואים, זה היה כתוב בטוש וזה דהה..."** בשלט היתה כתובה אזהרה המתריעה מפני עבודה במכונה ללא מגן ומדחס (פרוטוקול, עמוד 288, שורות 2-5).

עדות אנדריי

60. אנדריי סיפר כי כיוון שניסן לא ידע כיצד להרכיב ולפרק את המכונה, בתחילת היום הרכיב את חלקי המכונה (פרוטוקול, עמוד 224, שורות 14-18).

אנדריי מסר כי לא זכור לו האם נאשם 2 לימד את ניסן כיצד להרכיב ולפרק את המכונה, או שהעביר לו הוראות בטיחות (פרוטוקול, עמוד 224 שורות 22-23).

אנדריי העיד כי לפני התאונה היה תלוי על הקיר, ליד המכונה, שלט שהודפס בעברית, שאת תוכנו לא הבין משום שאינו יודע לקרוא עברית (פרוטוקול, עמוד 240, שורות 16-26).

יוסף מסר כי לא שמע עת שהנאשמים העבירו הוראות בטיחות לניסן וסיפר כי כשהחל לעבוד בחנות לא קיבל כל הדרכת בטיחות שהיא מהנאשמים (פרוטוקול, עמוד 253, שורות 13-15).

עדות אליהו

61. אליהו מסר כי כשהחל לעבוד בחנות נתנו לו הנאשמים הוראות בטיחות והזהירוהו מפני הסכנות הכרוכות בעבודה במכונה (פרוטוקול, עמוד 271, שורות 14-17; עמוד 273, שורות 8-12).

לדברי אליהו, בתקופת עבודתו בחנות, היה תלוי הקיר דף בו היה כתוב, בכתב יד: **"אין לטחון ללא המוט דחיסה והמגן, אמצעי זהירות"** (פרוטוקול, עמוד 271, שורות 26-27; חקירה נגדית, עמוד 276, שורות 30-31; עמוד 277, שורות 1-6).

הרב קוק

62. הרב קוק מסר כי הרבנות אינה אחראית לסוגית בטיחותם של נאמני הכשרות, אלא בעל העסק.

המומחה

63. המומחה אישר כי הסבירות לקרות התאונה היה נמוך יותר לו ניסן היה עובר הדרכת בטיחות על המכונה ומצווה לעבוד רק עם המגן (פרוטוקול, עמוד 219, שורות 1-3).

לדברי המומחה :

”ש. האם מדובר בבחור צעיר שלא התנסה, אז בעלי החנות צריכים להסביר לו ולהגיד

לו מה הסכנות?

ת. זה יכול להיות גם כן...”.

(פרוטוקול, עמוד 219, שורות 24-26).

דיון וממצאי מהימנות

.64

גירסת ניסן הותירה רושם מהימן בעיני.

חיזוק לגירסת ניסן נמצא בהודאת הנאשמים כי כלל לא ניהלו פנקסי הדרכה ולא מסרו הוראות בטיחות בכתב לניסן.

גירסת הנאשם היתה מגמתית, ונמצאו סתירות בולטות, בין הודעתו במשטרה לבין עדותו בבית המשפט.

גירסת הנאשם 2, היתה אף היא מגמתית, תוך מסירת גירסאות שונות ומופרזות, וניכר בגירסת נאשם 2 הרצון לחלץ אותו ואת הנאשם מהעבירה. למען הסר ספק, לא מצאתי ליתן אמון בגירסאותיהם של הנאשמים.

בנוסף, משתלבת גירסת ניסן עם אופן התרחשות התאונה יותר מגירסת הנאשמים.

.65 חיזוקים נוספים לגירסת ניסן, מצאתי בעדויות הבאות:

לענין ההדרכה:

א. סתירות בין גירסת הנאשם בהודעתו במשטרה לבין עדותו בבית המשפט, כמפורט בהרחבה בסעיף 57 לעיל.

ב. יש בהודאת הנאשמים כי לא ניהלו פנקסי הדרכה כדי ללמד על העדר מודעות לכללי בטיחות בסיסיים באופן המתיישב יותר עם גירסת ניסן.

ג. סתירות והפרזות בגירסת נאשם 2 לענין היקף ההדרכה שקיבל ניסן.

אימוץ גירסת הנאשם 2 ביחס להיקף ההדרכה וכמות המדריכים שהנחו את ניסן מוביל למסקנה בלתי סבירה שלניסן לא נותר זמן לעבוד.

ד. עדויות נאשם 3 וניסים יוסף

יש בעדויות הנאשם 3 ויוסף כי לא קיבלו מהנאשמים הדרכה בענייני בטיחות, או ביחס לאופן הפעלת המכונה, עת החל לעבוד בחנות, כדי לתמוך בגירסת ניסן במובן זה שיש בהן כדי להעיר את העדר המודעות לכללי בטיחות בסיסיים בחנות בכלל והתנהלותם הרשלנית של הנאשמים ביחס להפעלת המכונה בפרט.

ה. עדות אנדריי

למרות גירסת נאשם 2 כי אנדריי עמד לצידו שעה שהדריך את ניסן, העיד אנדריי כי כלל לא שמע מי מהנאשמים מדריך את ניסן. יש בעדות זו כדי לקעקע מהימנות גירסת נאשם 2 ולחזק גירסת ניסן.

-

לענין השילוט

66. א. סתירות בין גירסאות הנאשמים בעניין תוכן השלט.

ב. סתירה בין גירסת אנדריי והנאשמים לעניין אופן כתיבת השלט

הנאשמים טענו כי השלט היה כתוב בכתב יד, ואילו אנדריי העיד כי השלט היה מודפס.

67. למעלה מן הצריך יוטעם, כי אף לפי גירסת הנאשם – כי עובר לתאונה היה "שלט קטן ומלוכלך" על הקיר, המתריע מפני הכנסת אצבעות למכונה – הרי שמעדויות הנאשם ונאשם 3, ניתן להסיק כי השלט לא היה ברור ובוולט דיו, בכדי להתריע מפני הסכנות הכרוכות בהפעלת המכונה ולא נאסרה בו הפעלת המכונה ללא מגן.

ממצאי עובדה

68. לאור כל האמור אני קובע שהוכח בפני, במידת הוודאות הנדרשת שהנאשמים לא הדריכו את ניסן בדבר מניעת סיכונים הכרוכים בהפעלת המכונה והגנה מפניהם, לא מסרו לניסן הוראות בטיחות, לא בכתב ולא בעל פה, לא ניהלו פנקסי הדרכה כדיון, ולא דאגו להתקין, בקרבת המכונה, שילוט ברור דיו המחייב הרכבת מגן בעת הטחינה במכונה.

סביבת עבודה צפופה ובלתי בטיחותית

69. בסכומיה, ביקשה התביעה לקבוע כי סביבת העבודה בחנות הייתה צפופה, קשה ובעיקר מסוכנת. ממכלול העדויות והראיות שהובאו בפני בית המשפט, מתקבלת תמונה של סביבת עבודה צפופה, בלתי בטיחותית בעליל, ומאולתרת.

יש טעם משמעותי לפגם במיקום הצבת המכונה, סמוך לקיר באופן שחייב הפסקת העבודה, והתרחקות נאמן הכשרות מהמכונה, בזמן שהיא פועלת, כל אימת שביקש מאן שהוא לעבור במקום. יש בכך פוטנציאל סכנה מיותר ומן הראוי היה להציב את המכונה במקום שיימנע את התרחקות המפעיל ממנה בזמן פעולתה.

בנוסף לליקויים הבטיחותיים שפורטו לעיל, לא דאגו הנאשמים לספק לניסן טחנות עבודה שיאפשרו מהלך עבודה רציף, ובמיוחד מקומות נוחים לנטילת נתחי הבשר, טרם הטחינה, ולנפילת הבשר ממנה, לאחר טחינתו.

יש בעיתוי החשוד של עריכת השיפוצים בחנות – מוצאי שבת, למחרת התאונה – ובמיוחד, בהסברים המשתנים לפשר העיתוי התמוה (עמידה בלוח הזמנים שנקצב על ידי העירייה, הסבר שנתברר כמנותק מהמציאות; אי מציאת בעל מקצוע לביצוע השיפוץ "שלתע" נמצא במוצאי שבת, בדיוק לאחר התאונה; מצבו הכלכלי של הנאשם שלא אפשר ביצוע השיפוץ קודם לכן ו"השתפר" בדיוק באותו מוצאי שבת, לאחר התאונה) – כדי להצביע, למצער, על מודעות הנאשם, לקשר האפשרי בין תנאי הבטיחות הלקויים בחנות לבין התרחשות התאונה ועל ניסיונו לשפר את התנאים בחנות כדי להרחיק מעצמו את האחריות להתרחשות התאונה או לפחות לצמצמה.

סכסוך בין איתמר לנאשמים

70. מהלך כל פרשת ההגנה עברה כחוט השני, הטענה כי עדות איתמר נועדה להעליל נגד הנאשמים, עימם היה איתמר בסכסוך. ההגנה עשתה ככל שביכולתה כדי לשכנע את בית המשפט כי מדובר בסכסוך שנבע בשל בעיות משמעת של איתמר – עת עבד כנאמן כשרות בחנות, תוך ניסיון הצגת איתמר כעובד עצל, חסר משמעת, אשר עשה ככל שעלה על רוחו בחנות ותוך הצגת איתמר כבעל מניע רגשי להעליל על הנאשמים לאור הזדהותו עם ניסן בהיותו חתוך אצבעות בעצמו.

71. אין בידי לקבל טענות ההגנה. לא התרשמתי מעדות איתמר כי ביקש להזיד על הנאשמים על לא עוול בכפם. נהפוך הוא, ניכר בעדות איתמר כי חשש, שמא יסתבך. עדות איתמר היתה מתונה ועקבית, לא התרשמתי שאיתמר ביקש להטיב עם ניסן, ההגנה לא הצביעה על קשר כלשהו בין השניים.

אמנם, ניתן ללמוד, כי מסיבות שונות, שאינן רלוונטיות למחלוקת, שרר מתח בין הנאשמים לבין איתמר, ככל הנראה, על רקע ניגוד האינטרסים והבעייתיות המובנית בהעסקת נאמן הכשרות – האמון מטעם הרבנות על כשרות מוצרי החנות – לבין הנאשם, בעל עסק, שמטרתו להגדיל ככל שניתן את הכנסותיו ורווחיו.

הנאשם מסר גירסאות סותרות ביחס לסכסוך עם איתמר. תחילה, העיד הנאשם כי הסכסוך עם איתמר מקורו מחלוקת בנוגע לענייני הכשרות בחנות. בהמשך, טען הנאשם כי הסכסוך נבע מסירוב איתמר להשתמש במגן במהלך הפעלת המכונה.

ניכר היה כי הנאשמים מסרו גירסה מתואמת, לפיה, בשל בעיית המשמעת של איתמר, ביקשו לפטרו והתעקשו כי איתמר כלל לא שב לעבוד בחנות לאחר התאונה. גירסה זו הופרכה, בסופו של דבר. חיזוק לעדות איתמר ניתן למצוא בעדויות יוסף ואנדריי – שאמנם תמכו בגיסת הנאשמים בנוגע לבעיות המשמעת של איתמר בחנות ואופיו הבעייתי – ולמרות יחסיהם העכורים עם איתמר העידו כי איתמר שב לעבוד כנאמן כשרות בחנות, לאחר קרות התאונה (פרוטוקול, עמוד 238, שורות 1-5; עמוד 254, שורות 19-24).

72. לאור כל האמור, ולאחר בחינת כלל העדויות והראיות, לא מצאתי כל ממש בטענות ההגנה בעניין העדר מהימנות עדות איתמר.

ממצאי עובדה – התרחשות התאונה וראשי הרשלנות

73. לאור כל האמור, אני קובע כי הוכחו, במידת הוודאות הנדרשת בפלילים, ממצאי העובדה הבאים:

א. ביום 31/5/2002, יומו החמישי של ניסן בעבודתו בחנות, כנאמן כשרות, סמוך לשעה 09:30, לבקשת הנאשם 2, טחן ניסן במכונה, פעם נוספת, בשר שכבר נטחן, עבור לקוח החנות, כשהמכונה היתה ללא כל מגן או גידור בטיחותי, שהיה בהם כדי למנוע הכנסת יד לתוך לוע ההזנה ומגע עם חילזון החיתוך של המכונה.

ב. בזמן התאונה עטה ניסן על כף ידו הימנית כפפת גומי – שקיבל מהנאשם – הגדולה ממידת כף ידו הימנית ומתדלדלת מחוץ לאצבעות כף ידו.

ג. במהלך הטחינה, ניסה ניסן להשיל מכפפת הגומי, שאריות בשר דביקות, שהצטברו על הכפפה, על מנת ששאריות אלו תיפולנה לתוך לוע ההזנה ותטחנה, עם יתר הבשר, פעם נוספת.

בשלב זה, נוצר מגע בין כפפת הגומי לבין לוע המטחנה, וכפפת הגומי נשאבה לתוך חילזון החיתוך המסתובב, המצוי בלוע המכונה – ובעקבותיה נמשכו אצבעות ידו הימנית של ניסן. כתוצאה מכך, נקטעו ארבע אצבעות ידו הימנית של ניסן.

ד. עת החל ניסן בעבודתו בחנות, לא העבירו הנאשמים לניסן הדרכה ביחס לסיכונים הכרוכים בעבודה בחנות, בכלל, וביחס לסיכונים הקיימים, בעבודת הטחינה במכונה, בפרט. הנאשמים לא מסרו לניסן הוראות בטיחות כלשהן ובכל תקופת עבודתם בחנות לא ניהלו פנקסי הדרכה.

ה. בתקופת עבודתו של ניסן בחנות, לא היה תלוי בחנות שלט, המתריע, באופן ברור ומובן, על הסכנות הקיימות בעבודה עם המכונה.

ו. סביבת העבודה בה עבד ניסן עם המכונה, היתה צרה, צפופה ומסוכנת.

74. התביעה ביקשה להרשיע את הנאשמים, בעיקר מהטעמים הבאים: הוכחת חובת הזהירות מושגית וקונקרטי של הנאשמים כלפי ניסן; הוכח כי הנאשמים סטו מחובת הזהירות שחבו לניסן והתרשלו; לא הוכח כי נותק הקשר הסיבתי בין התרשלות הנאשמים לנזק, בשל רשלנות תורמת של ניסן; הנאשמים לא פיקחו על עבודתו של ניסן ולא וידאו כי הוא עובד באופן בטיחותי עם המכונה; הנאשמים לא סיפקו אמצעי עבודה בטוחים.

טענת הצדדים

75. בסיכומיה, ביקשה ההגנה לזכות את שני הנאשמים מהעבירות המיוחסות להם בכתב האישום, מהטעמים העיקריים הבאים:

א. המונח "רשלנות" אינו חלק מרכיבי העבירה, של סעיף 341 לחוק העונשין, ואין בהימצאותו בכותרת כדי להופכו לחלק מרכיביה.

ב. לא יוחסו לנאשמים מעשה או מחדל הקבועים בחוק העונשין שבגין הפרתם ניתן להרשיע את הנאשמים בעבירה לפי סעיף 341 לחוק העונשין.

ג. חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), תשנ"ד-1994 (להלן: "תיקון 39") אינו חל על סעיף 341 לחוק העונשין.

מכל מקום, תיקון 39 אינו יכול ליצוק תוכן שאינו קיים בהגדרת העבירה בסעיף 341 לחוק העונשין.

ד. אף בחוק העונשין (תיקון מס' 43) (התאמת דיני עונשין לחלק המקדמי ולחלק הכללי) התשנ"ה-1995, שהוסיף, בין היתר, את סעיף 90 לחוק העונשין, אין כדי לאפשר יציקת המונח "התרשלות" לתוך סעיף 341, שכן אף מונח זה אינו כלול בסעיף.

ה. עבירות לפי פקודת הבטיחות בעבודה ותקנות ארגון פיקוח על העבודה, אינן יכולות להוות בסיס להרשעה על פי סעיף 341, בהיותן מחוץ לחוק העונשין. הפסיקה הקיימת עוסקת בסעיף 304 לחוק העונשין, שבו נכלל המונח "רשלנות" (דנ"פ 983/02 יעקבוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 385; ע"פ 6811/01 סעיידה נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 26; ע"פ (ת"א) 70861/03 אלון נ' מדינת ישראל (לא פורסם)).

ו. האחריות לקרות התאונה מוטלת על הרבנות ועל חברת כוח האדם – ניסן אינו עובד של הנאשמים, משכורתו משולמת לו על ידי חברת כוח האדם ועל כן אין מקום לאבחנה בין ניסן לבין נאשם 3, בהיות שניהם עובדים מטעם הרבנות.

- ניסן הופנה לעבודה בחנות על ידי הרבנות ואילו לנאשמים לא היתה יד בבחירת נאמן הכשרות.
- ז. ניתוק הקשר הסיבתי בין ההתרשלות הנטענת של הנאשמים לבין הנזק. על פי הטענה, לניסן רשלנות תורמת לקרות הנזק, בשים לב לרקע הנפשי של ניסן, שבעטיו שוחרר משירות צבאי, ולאור הטענה כי בבוקר התאונה הגיע ניסן לעבודה עצבני.
- ח. הנאשם עשה ככל שביכולתו – בוצעה בדיקה של המכונה, הנאשם התייעץ עם איש מקצוע, עובר להפעלת המכונה, לבחינת תקינות המכונה, הוטריר העירוני סימן ב"V" את פריט המכונות, במסגרת הביקורת שנערכה בחנות.
- ט. לא ניתן להרשיע את הנאשם 2 לפי תקנה 10(א)-ו(ב) לתקנות מסירת המידע. בין נאשם 2 לניסן לא מתקיימים יחסי עובד-מעביד. לא היתה מוטלת חובה על נאשם 2 להעביר לניסן הדרכה. תקנה 10(ב) אינה חלה על נאשם 2, בהיותה מטילה חובת הדרכה על בעליו של מקום, אינה חלה על הנאשם.
- י. לא ניתן להטיל אחריות פלילית על הנאשם 2, רק מכח אמירתו כי הוא מנהל העבודה בחנות.

דיון

76. לנאשמים מיוחסות במשותף עבירות של גרימת חבלה ברשלנות לפי סעיף 341 לחוק העונשין, הפרת חובת גידור לבטח בניגוד לסעיף 37 (4) לפקודת הבטיחות בעבודה, ואיסור העסקת עובד בלא הדרכה, אמצעי מיגון נדרשים מידע וסימונים, בניגוד לתקנות 10 (א) ו-10 (ב) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.
- לנאשם מיוחסות בנוסף 3 עבירות נוספות בניגוד לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה, בענין אי הדרכת עובדים בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם (תקנה 3), אי מסירת תמצית מידע בכתב בדבר סיכונים בעבודה (תקנה 7) ואי ניהול פנקס הדרכה (תקנה 6).
77. מהות העבירות המיוחסות לנאשמים וטענות ההגנה, מעלות שאלות משפטיות בשלושה מישורים:
- על מי מוטלת החובה לנקוט באמצעי זהירות, אם בכלל ?
 - כלפי מי מוטלת חובת הזהירות ?
 - אלו אמצעי זהירות נכללים בחובת הזהירות ?

להלן, יידונו שאלות אלה, במסגרת ניתוח העבירות המיוחסות לנאשמים.

חבלה ברשלנות

78. כאמור, לנאשמים מיוחסת עבירה של "חבלה ברשלנות", לפי סעיף 341 לחוק העונשין. העבירה מוגדרת כהאי לישנא:

"העושה מעשה שלא כדין, או נמנע מעשות מעשה שחובתו לעשותו, והמעשה או המחדל אינם מן המפורטים בסעיפים 338 עד 340, ונגרמה בהם חבלה לאדם, דינו – מאסר שנה".

בסעיף 18 לחוק העונשין נקבע:

"(א) ...

(ב) "מעשה" – לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.

(ג) "מחדל" – הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה".

היסוד העובדתי

הכלל

79. בתקופה שקדמה לתיקון 39, התעוררה מחלוקת בשאלה האם ניתן להרשיע בעבירה של רשלנות – למעט בעבירה של גרם מוות ברשלנות – בשל הפרת חובת זהירות הקבועה בהוראות דין מחוץ לדיני העונשין. ההיסוס לעשות כן, נבע מהחשש לטשטוש תחומים בין אחריות פליליות לאחריות נזיקית. ברם, כפי שהראנו לעיל, כיום, קובע סעיף 18(ג) לחוק העונשין כי מחדל הוא הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין, ונראה כי בכך נפתרה המחלוקת (ראו: רע"פ 7519/97 שכטר נ' מ.ג. פ"ד נב(2) 663, 668, מול ב ו-ד, ו- 673 מול ד).

נראה כי מקור אפשרי נוסף לענייננו, האוסר על התנהגות אקטיבית או פסיבית, מצוי בסעיף 326 לחוק העונשין, המטיל חובה על מי שבאחריותו או בשליטתו נמצא דבר, ממין או בתנאים שיש בהם כדי לסכן חיי אדם, בטיחותו או בריאותו אם לא ינהג בזהירות או בקפידה בשימוש או בטיפול בו.

היסוד הנפשי

הכלל

80. הן לגבי מעשה והן לגבי מחדל, הלך הנפש הדרוש להרשעה הוא הלך הנפש של רשלנות כמשמעותה בסעיף 21 לחוק העונשין.

אמנם המונח "רשלנות" צוין רק בכותרת העבירה, אך מהשימוש במונחים מעשה או מחדל, ומפרשנות סעיף 341 בפסיקת בית המשפט העליון, שאין מחלוקת שהיא חלק מהדין, המסקנה היא שהיסוד הנפשי הנדרש בעבירה זו הוא רשלנות.

רשלנות

81. לצורך קביעת רף ההתנהגות הנדרש, הציבו בתי המשפט סטנדרטים מחמירים של התנהגות, מתוך כוונה לקדם את ערך שמירת החיים, ולהזהיר ולהרתיע, מפני חוסר

מודעות למפגע בטיחותי, כל אימת שאדם מן היישוב היה יכול לצפות את הסיכון הצפוי מאותו מפגע.

יסוד הרשלנות, מורכב משלושה רכיבים:

- א. חובת זהירות.
 - ב. התרשלות – הפרת חובת הזהירות, על ידי מעשה או מחדל.
 - ג. גרימת נזק – קשר סיבתי, בין ההתרשלות לנזק.
- להלן, יידונו, רכיבים אלה כסדרם. תחילה, במישור הכללי, ולאחר מכן, בנסיבות המקרה דנן.

חובת זהירות – כללי

82. חובת הזהירות, הנדרשת מאדם, נקבעת על פי מבחן "ציפיות", של אדם מן היישוב, ומתחלקת לשניים:

- א. חובת זהירות מושגית
האם הסוג הכללי שאליו משתייכים המזיק, הניזוק, הפעולה והנזק, יש בהם כדי להקים חובת זהירות.
- ב. חובת זהירות קונקרטי
האם ביחס לניזוק פלוני, בנסיבותיו של אירוע אלמוני, קיימת חובת זהירות.

חובת זהירות מושגית

הכלל

83. בע"פ 119/93 לורנס נ' מ.י., פ"דמח(4), 1 (להלן: "פרשת לורנס"), נקבע כי:

"המבחן לקיומה של חובת זהירות, על פי הוראות סעיף 36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], הוא מבחן החזות מראש של האדם הסביר בדבר התוצאה המזיקה, כלומר מבחן הצפיות. צפיות זו אינה רק צפיות טכנית, אלא גם צפיות 'מהותית'. השאלה אינה רק אם אדם סביר יכול לצפות לגרימת נזק בשל סטייה מרמת הזהירות, אלא השאלה היא גם אדם סביר צריך לצפות לגרימת נזק בשל אי נקיטת אמצעי זהירות".

קביעת חובת הזהירות המושגית, נעשית בדרך של איזון אינטרסים, הראויים להגנה של הגורמים השונים המעורבים בפעילות פלונית, כשעל בית המשפט לשקול את הצורך למנוע סיכונים ונזקים לגוף ולרכוש.

אבחנה בין הנאשמים

84. אין מחלוקת שהנאשם הוא המנהל את מקום העבודה והמחזיק בפועל בשטח החנות, בעל המכונה והוא זה ששילם בפועל את שכרו של ניסן, באמצעות חברת כוח אדם והוא זה שהיה אחראי למתן הוראות לניסן, למעט ענייני כשרות. לפיכך, בין ניסן לבין הנאשם קמו

"מעין" יחסי עובד-מעביד, המקימים חובת זהירות מושגית בין השניים. מכוח חובת מושגית זו, קמה לנאשם חובה ליצור סביבת עבודה בטוחה, שיטת עבודה בטוחה, להדריך את ניסן ולפקח על עבודתו, באופן שיימנע, ככל הניתן, סכנה לבריאותו.

בעניינו של הנאשם 2, התמונה מורכבת יותר. מהראיות שהובאו בעניינו של נאשם 2, עולה כי הנאשם 2 שימש כמנהל עבודה בחנות, כך לפי גירסתו במשטרה (ת/15, שורות 9-11), לפיה, במסגרת בתפקידו קיבל עובדים חדשים לחנות והדריך אותם בעבודה, לרבות נהלי בטיחות ומתן הוראות (פרוטוקול, עמוד 193, שורות 10-11; עמוד 202, שורות 31; עמוד 203, שורה 5; עמוד 16, שורות 25-31; עמוד 21, שורות 1-2; עמוד 224, שורות 21-22).

אין ספק שאחריותו של הנאשם כוללת ורחבה יותר מזו של הנאשם 2, בהיותו בעליו של העסק והמנהל בפועל. עם זאת, אין בכך כדי להשמיט את הבסיס מתחת לאחריותו של הנאשם 2 – שהן על פי דברו שלו והן על פי עדים אחרים – היה אחראי בפועל להדרכת העובדים, לחלוקת העבודה, השגיח ופיקח על העבודה בחנות. מכוח תפקידו של הנאשם 2, שאותו הגדיר כמנהל עבודה, ומכוח אחריותו לחלוקת העבודה, להדרכה, לרבות בענייני בטיחות, קמה בין הנאשם 2 לבין ניסן חובת זהירות מושגית.

85. למונחים "עובד" ו"מעביד" אין מובן אחד ויחיד, ומובנם משתנה על פי ההקשר החקיקתי בו הם מופיעים (ראה למשל דנג"ץ 4601/95 סרוסי חי יוסף נ' בית הדין הארצי לעבודה, תק-על 98(3) 1154, 1157).

וכן נקבע:

"הלכה פסוקה היא כי המעביד חב חובת זהירות לעובדיו ותוכנה של חובה זו היא בן השאר בדאגה לשיטת עבודה ופיקוח יעיל. חובה זו של המעביד היא כפולה: להנהיג שיטת עבודה בטוחה ולדאוג לקיומה עליו לרכז פיקוח ולוודא ביצוע" (ע"א 477/85 בוארון נ' עיריית נתניה, פ"ד מב (1) 415, 420).

86. בענייננו, חובתם של הנאשמים להזהיר את ניסן מפני הסכנות הכרוכות בהפעלת המכונה, התעוררה, ביתר שאת, לאור גילו הצעיר של ניסן, בהיותו אך כבן 18, ונטול כל ניסיון קודם בעבודה עם מכונות.

"מעביד חייב להזהיר את עובדו על הסכנות הצפויות לו בעבודה ולהדריכו בדרכי עבודה נאותות כשהוא חדש ובלתי מנוסה, חוסר אזהרה והדרכה מתאימה מהווה רשלנות מצד המעביד".
(ע"א 284/64 בית חרושת "אלבר" בע"מ נ' גולדמן פ"ד יט (1), 371, 377-376).

הנאשם הודה כי קיימת סכנה בעבודה עם המכונה ואילו נאשם 2, טען כי הבין את הסכנות הגלומות בעבודה עם המכונה רק לאחר קרות התאונה.

מחובת הנאשם היה לצפות את הסכנות הכרוכות בעבודה עם המכונה ואת סוג הנזק שנגרם לניסן – כריתת אצבעות כף ידו – כאותם סוגי נזקים העלולים להתרחש בעבודה עם מכונה ללא מיגון.

87. אינדיקציה נוספת לקיומה של חובת זהירות מושגית בין הנאשם לניסן, מצויה בסעיף 242 לפקודת הבטיחות שכותרתו "אדם במפעל יראה כעובד בו" הקובע, בין היתר, כי:

כשהמכונות אדם הנמצא במפעל שעה שנעשית עבודה או (א) "כמי שעובד אותה לענין פקודה זו יראו אותו – הפסקות לארוחות או למנוחה למעט זמן – בתנועה בל עוד לא הוכח היפוכן שעה במפעל
יש בהוראה זו, כדי להשמיט את הבסיס מתחת לטענות ההגנה בדבר היעדר חובת זהירות מושגית בין הנאשם לניסן.

88. לאור כל האמור לעיל, אני קובע כי לנאשם חובת זהירות מושגית כלפי ניסן, הן מכוח "מעין" יחסי עובד-מעביד ביניהם, והן מכוח סעיף 242 לפקודת הבטיחות.

89. הצדק עם התביעה, כי אף אם רובץ אשם מסוים לפתחן של הרבנות ושל חברת כוח האדם, בכך שלא וידאו כי ניסן לא נחשף לסיכונים בלתי סבירים, עת עבד בחנות, אין בכך כדי לשלול, או להפחית, כהוא זה מאחריות הנאשמים (פרשת מילובן, עמוד 20).

בהקשר זה נאמר בע"פ 876/76 ויינגרטן נ. מ.י., פ"ד לב(2) 29, 37 :
"ההסתמכות הסתמית על מאן שהוא אחר, אשר כה מקובלת אצלנו, אינה אלא פריקת אחריות ונושאת עמה הפרה של חובת הזהירות".

מסקנה- חובת זהירות מושגית

90. לאור האמור אני קובע כי בין הנאשמים לניסן קמה חובת זהירות מושגית.

חובת זהירות קונקרטיית

הכלל

91. כמו חובת הזהירות המושגית, כך גם חובת הזהירות הקונקרטית, נקבעת על פי מבחן הצפיות.

השאלה היא, אם אדם סביר יכול היה לצפות – "בנסיבותיו המיוחדות של המקרה – את התרחשות הנזק" (פרשת לורנס, סעיף 20).

”התנהגות שאדם סביר יכול וחייב לצפות כי עשויה היא לגרום לתוצאה הקטלנית, היא רשלנית. ואילו היסוד הנפשי מותנה בקיומה של יכולת סבירה להיות ער לטיבה של ההתנהגות, לנסיבות האופפות אותה ולאפשרות כי תגרום לתוצאה הקטלנית. מכאן, שנאשם שנמצא כי התרשל משום שהתוצאה הקטלנית שנגרמה בעטייה של התנהגותו היתה בגדר צפייתו הסבירה, אחראי לתוצאה שאותה חייב היה לצפות” (ע”פ 2732/00 יעקובוביץ נ. מ.י. פ”ד נו(2), 534).

בע”פ 145/80 ועקנין נ’ המועצה המקומית בית שמש, פד” לז(1) 113, 125 (להלן: פ”ד ועקנין), קבע השופט ברק (כתוארו אז) כי:

”...במסגרת חובת הזהירות הקונקרטית מתחשב בית המשפט בעובדותיו המיוחדות של המקרה”.

92. עצם העובדה שניסן הצליח להכניס את ידו לתוך לוע המכונה מעידה על הפרת החובה הקבועה בסעיף 37 (4) לפקודת הבטיחות בעבודה, אשר מהווה בנוסף הפרת חובת זהירות (ראו: ע”א 449/81 בן לב נ’ נוגד פד”י לח(4) 70, בעמוד 74):

”עצם העובדה שניסן היה להכניס יד לתוך המכונה מעידה על כך (כי המכונה לא היתה מגודרת לבטח)”.

בפרשת בן שושן נקבע:

”כלל אין ספק שבעל מכונה – שהמכונה נמצאת בשליטתו ובפיקוחו – יכול וצריך לצפות נזק שאירע לאדם העושה שימוש ברשות במכונה, במסגרת פעילותה הרגילה. דינו איננו צריך להיות שונה מדינו של בעל מקרקעין החב בחובת זהירות מושגית כלפי מבקר ברשות” (ראו: ע”א 4114/90 בן שושן נ’ כריכיה אופרטיבית בע”מ, מח(1) 415, 426).

הלכה מושרשת היא כי חובת המעביד להעניק בטחון מלא לפועלים הבאים במגע עם מכונה מסוכנת (ראו: ע”א 3719/01 אגרבייה נ’ פקר פלדה בע”מ, תק-על 2002 (3) 2798 עמוד 2799; ע”א 240/87 קריכלי נ’ אפל בע”מ, פ”ד מג(3) 507).

נפסק כי גידור לבטח הוא אמצעי העשוי למנוע באופן מוחלט את המגע, כל עוד החלק ממשיך להיות מסוכן, גם אם על ידי כך תסוכל הפעלת המכונה (ראה: ע”א 100/66 שלמה בראון נ’ פעמון יעקב בנצינברג ובניו מפעל מתכת ויציקה, פ”ד כד(3) 183, 186).

עוד נקבע כי החיקוק נשוא סעיף 37 לפקודת הבטיחות לא נועד להגן רק על מי שמוגדר כעובד ממש של המעביד, בית המשפט המחוזי בתל אביב (כבוד השופטת רות רונן), בת.א. (ת"א) 2018/01 הרב ישראלזון שלמה נ' המצות המהודרות בע"מ.

בפסק דין סולל בונה בנין ותשתית בע"מ ואח' נ' יגאל תנעמי ואח' (ע"א 7130/01, פ"ד נח(1) 1, 16-17) נפסק כי:

"הראציונל המונח ביסוד פקודת הבטיחות בעבודה ותקנות הבטיחות בעבודה הוא לספק סביבת עבודה בטוחה ולהגן על חייו ושלמות גופו של כל מי שנמצא במקום העבודה לצורך עבודתו, בין אם הוא עובד ובין אם הוא קבלת עצמאי. אכן, גם אם נניח שהגנת הפקודה והתקנות אינה פורשה על כל מי שמבקר במקום העבודה, בוודאי שאין הצדקה לשלול את ההגנה ממי שמבצע את הפעולה הפיזית של העבודה, אפילו אינו מוגדר כעובד ממש" (ההדגשות שלי – י.ל.).

יִוטעם ויודגש, כי תכלית החוק הינה להגן על כל מגוון העובדים, גם אלו שאינם זהירים: לרבות פועל רשלין (ראו ע"א 240/87 קריכלי נ' א.פ.ל בע"מ, פ"ד מג(3) 507, 511-510).

אף מומחה ההגנה, תמך במסקנה זו (נ/16, עמוד 2 לחוות הדעת).

האם הפרו הנאשמים את חובת הזהירות כלפי ניסן ?

לאור האמור לעיל, משהוכחו ראשי הרשלנות, המיוחסים לנאשמים, ובמיוחד הפעלת המכונה בהעדר מגן כלשהו – דהיינו חשיפת ידו של ניסן ללוע המכונה, בקוטר 130 מ"מ – ובהעדר הדרכה בדבר הסיכונים הכרוכים בעבודה, הרי שבמחדליהם אלה חשפו הנאשמים את ניסן לסיכון בלתי סביר בעליל.

בשים לב בתועלת החברתית השולית שבמעשה מחד, ובנזק אותו היה על הנאשמים לצפות מאידך, הרי שהנאשמים הפרו את חובת הזהירות שחבו כלפי ניסן, הן לאור קיום "מעין" יחסי עובד-מעביד ביניהם, והן לאור הפרת ההוראות הקבועות בפקודת הבטיחות על העבודה ובתקנות ארגון העבודה.

סבורני, כי ניתן וצריך היה למנוע את התרחשות התאונה, באמצעים סבירים ופשוטים יחסית, באמצעות התקנת מגן בטיחותי, אשר בלעדיו אין המכונה יכולה לפעול, הדרכת ניסן עת הגיע לעבוד בחנות, הצבת שילוט ברור ומרתיע מפני סכנות הכרוכות בעבודה עם המכונה, ובאמצעות וידוא כי עובדי החנות יעבדו בהתאם להוראות הבטיחות כנדרש.

מסקנה

94. לאור האמור לעיל, אני קובע כי הנאשמים הפרו את חובת הזהירות כלפי ניסן והתרשלו – הנאשם בהיותו "מעין" מעביד, מחזיק החנות והמכונה, והאחראי על עובדי החנות, והנאשם 2 כמנהל העבודה בחנות.

קשר סיבתי

הכלל

95. "קשר סיבתי עובדתי ומשפטי – מבחן הקשר הסיבתי והעובדתי הינו מבחן הסיבה בלעדית-אין" ומבחן הקשר הסיבתי המשפטי הינו מבחן "הצפיות הסבירה": האם אדם סביר בעלי הנאשם היה יכול וצריך לצפות את עצם ההתרחשות ואת הדרך שבה התרחשה כאשר רק נדירות יוצאת דופן של סוג התוצאה תביא להעדר קשר סיבתי" (פרשת מילובן, עמוד 8).

הטענה בדבר ניתוק הקשר הסיבתי לאור רשלנות ניסן

96. לאורך פרשת ההגנה, עלתה וחזרה הטענה כי התרשלנות ניסן היא שהביאה לקרות התאונה, וזאת, בעיקר, מהטעמים הבאים:
מצב רוחו של ניסן ביום התאונה – על פי הטענה, ביום התאונה הגיע ניסן לעבודה בחנות, במצב רוח עצבני, וסוער, לאחר שרב עם אביו; מצבו הנפשי של ניסן, בעטיו שוחרר משירות צבאי, הוא שהביא אותו לנהוג ברשלנות ממשית ואף לפגוע בעצמו במכוון; העובדה שניסן שוחרר משירות צבאי בפרופיל 21 יש בה כדי להצביע על היותו בעל רקע נפשי מעורער, שהביאו לשימוש בלתי בטיחותי במכונה, בעטיו נגרמה התאונה.

97. אני דוחה, מכל וכל, טענות ההגנה, ובמיוחד אלה, שלא נועדו אלא להטיל רפש בניסן. לא הובאה כל ראיה מטעם ההגנה כי בשל מצב רוחו הסוער של ניסן או בשל מצבו הנפשי, ביום התאונה, גרם ניסן ברשלנותו או במכוון לקרות התאונה.
המדובר בחור צעיר, משכיל, שרכש לעצמו מקצוע כסופר סת"ם, כשכל עתידו היה מונח לפניו. יתרה מזו, אף לו הוכחה הטענה – כי ניסן הגיע במצב רוח סוער לחנות, בבוקר התאונה, או סבל ממחלת נפש, בעטייה אף שוחרר משירות צבאי – הרי שעדיין לא היה בכך כדי לפטור את הנאשמים מחובת זהירותם ואחריותם כלפי ניסן, קל וחומר בהיותו צעיר ובלתי מנוסה.

נפסק כי:

"רשלנות תורמת של הקורבן אינה מעלה או מורידה לענין האחריות בפלילים; ואין בכוחה לנתק קשר סיבתי משפטי, אלא אם המדובר ברשלנות שלא ניתן ולא צריך לצפותה באורח סביר; היינו שהמבחן הינו מבחן "הצפיות הסבירה": רק גורם אשר אדם סביר לא היה יכול

ולא צריך לצפותו יהיה גורם "זר" שבכוחו לנתק את הקשר הסיבתי משפטי בין התנהגותו הראשונית של הנאשם לבין התוצאה" (פרשת מילובן עמוד 21).

וכן:

"החוק בא להגן על עובדים מכל הסוגים ובכל המצבים – זהירים ובלתי זהירים, ערים ועייפים, מנוסים וטרונים, זקנים צעירים ונשים, בריאים וחולניים ואף נרפים, מרושלים ופוחזים בכלל. כל עוד ניתן לחזות באופן סביר מראש כי עובד – ולאוו דווקא עובד סביר – עלול להיפגע על ידי מגע עם חלק מכונה הנמצא בתנועה או בשימוש, הרי חלק זה הוא "מסוכן" וטעון "גידור בטוח" והוא גידור המונע כל מגע גופני."

(ע"א 240/87 קריכלי נ' א.פ.ל., פ"ד מג(3) 507; ע"א 448/87 המרמן נ' עיד אברהים, פ"ד מג(3) 810).

סוגיות ההשלכות של התרשלות הקורבן על הקשר הסיבתי נדונה בהרחבה בהזדמנויות רבות בפסיקה שלפני תיקון 39: בע"פ 482/83 סלים יוסף סעיד נ' מ.ג. פ"ד לח(2) 538, נקבע:

"מעשה הרשלנות, ותהיה זו אף רשלנות בדרגה גבוהה של מאן-דהוא אחר, אין בו, כשלעצמו, בשל חומרתו, כדי לשחרר מאחריות אם הגורם הרשלני הראשוני חייב היה לחזות מראש את מעשה הרשלנות כאמור."

אף הפסיקה לא הכירה – כגורם זר מתערב המנתק את הקשר הסיבתי בין מעשה לבין התוצאה – בפעולה של התאבדות, מקום בו יכול היה אדם מן היישוב לצפות מראש התערבותו של אותו גורם:

"פעולה מכוונת של גורם זר – לרבות התאבדות – אינה שוללת, באשר היא, קשר סיבתי בין מעשה לבין התוצאה פוגעת מקום שבו היה אדם מן היישוב יכול לצפות מראש התערבותו של אותו גורם זר. השאלה היא – לעולם – שאלת הציפיות הראויה.

(דנ"פ 983/02 יעקובוב נ' מ.ג. פ"ד נו(4) 385, עמוד 391 אל מול האות ב'; עמוד 393 מול האות א').

קשר סיבתי – מסקנה

98. לאחר שבתתי, בקפידה וביסודיות, כמפורט בהרחבה לעיל, את מכלול הנסיבות, סבורני כי אילו וידאו הנאשמים התקנת מגן תקני על המכונה, כפי שהעיד המומחה מטעמם, קרוב לוודאי שהיתה נמנעת התאונה. יש בהימנעות הנאשמים מהתקנת מיגון לבטח על

המכונה ובחשיפת ניסן ללוע החשוף של המכונה, רשלנות בעוצמה גבוהה. רשלנות זו מתעצמת נוכח מעשיהם ומחדליהם הנוספים של הנאשמים, ובין היתר, מתן כפפה בלתי תואמת, לכף ידו של ניסן, היעדר הדרכה, היעדר שילוט ברור, המתריע מפני סכנות אפשריות והיעדר הוראות בטיחות, כתוצאה מרשלנות הנאשמים כמפורט לעיל, נגרמה לניסן החבלה המתוארת.

מחובתם של בעל עסק ושל מנהל עבודה מן היישוב לצפות, אף בקווים כלליים, את האפשרות של התרחשות התאונה ואת סוג הנזק שנגרם לניסן – כריתת אצבעות כף ידו – עת הפעיל מכונה בלתי מוגדרת לחלוטין.

לא ניתן לומר כי הקשר הסיבתי – משפטי נותק, שכן לא הוכח קיומו של גורם "זר" שיהא בו כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין רשלנות הנאשמים לבין קרות התאונה. בעל חנות ומנהל עבודה מן היישוב, במקום הנאשמים, יכלו והיו צריכים לצפות את אופן התרחשות התאונה, אף בקווים כלליים, כמפורט בהרחבה לעיל.

מסקנה

99. לאור כל האמור לעיל, סבורני, כי בנסיבות המקרה דנן, התקיים הקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי הדרוש לצורך הרשעת הנאשמים בעבירה של **גרימת חבלה ברשלנות**, לפי סעיף 341 לחוק העונשין.

העדר גידור לבטח לפי סעיף 37 (4) לפקודת הבטיחות בעבודה

100. פקודת הבטיחות ותקנות אירגון הפיקוח על העבודה הן דין. לפיכך, מכוח סעיף 18(ג) לחוק העונשין יכולות הוראות חוק אלה לשמש מקור לחובת זהירות, שהפרתה יכולה לשמש בסיס להרשעה בעבירה לפי סעיף 341 לחוק העונשין.

בסעיף 37 (4) לפקודת הבטיחות בעבודה, נקבעה חובת גידור לבטח של מכונה. בנוסף להיותה עבירה עצמאית, ניתן לראות בהוראת סעיף 37 (4) הנ"ל מקור חובת זהירות.

כותרת העבירה היא "חלקים הטעונים גידור", והיא מוגדרת כהאי ליסנא:

"כל אחד מחלקים אלה יגודר לבטח:

...

(4) במכונות שאינן מניע ראשי או ממסרת – כל חלק מסוכן שבהן".

101. לטענת הסניגורית, במהלך הדיון לא הובהר מה פירוש התיבה "מכונות שאינן מניע ראשי או ממסרת" והאם המכונה באה בגדרם.

לצורך בחינת פירוש מונחים אלה, יש לפנות לסעיף ההגדרות בפקודת הבטיחות בעבודה, שם מוגדרים המונחים "ממסרת" ו-"מניע ראשי" כך:

"ממסרת" – גל, גלגל, תוף, גלגלון, מערכת גלגלונים הדוקים ורפויים, מחבר, מצמד, רצועת הנע וכל אמצעי אחר שבו נמסרת התנועה של מניע ראשי למכונה או להתקן או מתקבלת על ידי מכונה או התקן;

"מניע ראשי" – מכונה, מנוע או התקן אחר המספק כוח מיכאני הנובע מקיטור, ממים, מרוח, מחשמל, משריפת דלק או ממקור אחר."

על-פי הגדרת המונחים "ממסרת" ו-"מניע ראשי", ניתן לקבוע כי סעיף 37(4) חל על המכונה נשוא דיוננו.

בנוסף, המומחה מטעם ההגנה – שהוא מומחה להנדסת מכונות – לא חלק בחוות-דעתו (16/נ) על תחולת דרישת סעיף 37(4) – גידור לבטח – על המכונה בענייננו.

102. לאור ממצאי העובדה, בדבר העדר גידור לבטח (סעיף 45 לעיל), אני קובע שהופרה חובת גידורה לבטח של המכונה לפי סעיף 37(4) לפקודת הבטיחות בעבודה.

המדובר במחדל שכתוצאה ממנו נגרמה חבלה לניסן, ולפיכך, אף מכח סעיף 37(4) לפקודת הבטיחות בעבודה, מתקיים היסוד העובדתי הנדרש לצורך הרשעה לפי סעיף 341 לחוק העונשין.

אי מתן הדרכה והימנעות מאספקת אמצעי המיגון הנדרשים, העדר מידע, וסימונים, לפי תקנות 10 (א) + (ב) – לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה – עבירות מיוחדות לשני הנאשמים

103. על יסוד ממצאי העובדה בדבר העדר הדרכה והעדר שילוט מתאים (ראה: סעיף 68 לעיל). אני קובע שהנאשמים עברו עבירה לפי סעיף 10 (א) + (ב) ו-15 – לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.

להבדיל מתקנות 3, 6 ו-7, המטילות חובות הדרכה, מסירת מידע בדבר מניעת סיכונים הן בכתב והן בעל פה, על מחזיק במקום עבודה, הרי שתקנה 10 מטילה איסור כללי על העסקת עובד במקום עבודה בלא הדרכה, ובמיוחד בתהליך עבודה שיש בו סיכון כפי שהיה במקרה דנן, ללא קביעת הגורם האחראי לכך.

מסיבה זו, ומטעמים של מדיניות כללית של הטלת חובות למניעת סיכונים במקומות עבודה, קיימת הצדקה להחלת חובה זו על הנאשם 2, ששימש מנהל עבודה, ושאלו מילא חובתו כנדרש יתכן שהיה בכך כדי למנוע התרחשות התאונה.

אי הדרכת עובדים בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם – לפי תקנה 3; אי ניהול פנקס הדרכה – לפי תקנה 6; אי מסירת תמצית בכתב בדבר סיכונים בעבודה – לפי תקנה 7 – לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה

104. הנאשם הוא "מחזיק במקום העבודה", כהגדרתו בסעיף 1 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה, הן בהיותו המעביד – חלופה (1) – הן בהיותו המנהל בפועל את מקום העבודה – חלופה (4) – והן בהיותו מי שבהשגחתו או בפיקוחו פועל מקום העבודה.

על יסוד ממצאי העובדה, לפיהם הנאשם לא הדריך את ניסן בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם, לא בעצמו ולא באמצעות בעל מקצוע מתאים (ראו: סעיף 68 לעיל), על יסוד הודאת הנאשם כי לא ניהל פנקס הדרכה, ולאור ממצאי העובדה, לפיהם לא מסר לניסן תמצית בכתב של מידע בדבר סיכונים בעבודתו, אני קובע שהנאשם עבר עבירות לפי תקנות 3, 6 ו-7 (א) ו-(ב) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.

סוף דבר

105. לאור כל האמור, מורשעים בזאת הנאשמים בעבירות הבאות:

שני הנאשמים

- א. חבלה ברשלנות – לפי סעיף 341 לחוק העונשין.
- ב. אי גידור לבטח – לפי סעיף 37 (4) לפקודת הבטיחות בעבודה.
- ג. אי מתן הדרכה, והימנעות מאספקת אמצעי המיגון הנדרשים, היעדר מידע וסימונים, לפי תקנות 10(א)+ו-15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.

נאשם 1:

- א. אי הדרכת עובדים בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם – לפי תקנה 3 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.
- ב. אי ניהול פנקס הדרכה – לפי תקנה 6 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.
- ג. אי מסירת תמצית בכתב בדבר סיכונים בעבודה – לפי תקנות 7 (א) ו-(ב) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.

ניתנה היום כ"ז בשבט, תשס"ז (15 בפברואר 2007) במעמד הצדדים.

ירון לוי, שופט

התובעת:

אנחנו מבקשים ללמוד את הכרעת הדין, נבקש דחייה.

הסניגורית:

אנחנו שומרים לעצמנו הזכות לטעון לאי הרשעה בנסיבות מתאימות.

החלטה

על מנת לאפשר לצדדים ללמוד הכרעת הדין ולהערך להבאת ראיותיהם לעונש, נדחה להבאת ראיות ולטיעונים לעונש ליום 22/3/2007 שעה 13:00.
מוסבר לנאשמים שאם לא יתייצבו לדיון יהיה בית המשפט רשאי לדוןם שלא בפניהם ויוצא כנגדם צו הבאה.

ניתנה היום כ"ז בשבט, תשס"ז (15 בפברואר 2007) במעמד הצדדים.

ירון לוי 54678313-1901/04

ירון לוי, שופט

5001901/04 פ 133 שרה רובנס

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה